

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor:
Jože Delalut, Alojz Janežič,
Marjan Kolar, Franciška
Korošec, Ivanka Prisljan,
Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304

Tiska ČGP Mariborski tisk
Maribor

Glasiilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

Katere splošne samoupravne akte bomo še sprejemali?

Zakon o združenem delu pri naša pomembne novosti na področju družbenoekonomskih razmerij, organiziranja združenega dela in uresničevanja samoupravljanja. Ko pristopamo k uresničevanju zakona, na novo vzpostavljamo samoupravna razmerja, določamo pravice in dolžnosti in urejamo druga razmerja. Prav zaradi tega ne moremo govoriti samo o usklajevanju splošnih samoupravnih aktov, ampak te akte sprejemamo na novo.

Zakon postavlja dva roka za ureditev razmerij:

- družbenoekonomske odnose do 1. 1. 1978,
- ostale pa najkasneje do 31. 12. 1978.

V naših temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih kakor tudi v delovni organizaciji smo sprejeli že nekaj novih splošnih samoupravnih aktov, ki tvorijo temelj vsem drugim, ki jih moramo še sprejeti v zgoraj navedenih rokih.

Pred časom smo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih že sprejeli samoupravne sporazume o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo oziroma v delovno skupnost. To je vsekakor najpomembnejši akt v temeljni organizaciji, s katerim smo določili tako družbenoekonomske osnove združevanja dela, kakor tudi osnovne pravice in

dolžnosti delavcev v združenem delu. Z navedenim sporazumom smo v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih sprejeli obveznost, da do konca leta sprejmemo v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih še naslednje pravilnike kot izvedbene akte k sporazumu:

- o samozaščiti,
- o organizaciji in sistemizaciji dela,
- o delovnih razmerjih,
- o delitvi čistega dohodka,
- o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,
- o stanovanjskih razmerjih,
- o strokovnem usposabljanju,
- o pripravištvu,
- o varstvu pri delu,
- o odgovornosti,
- o samoupravni delavski kontroli,
- o načinu vodenja knjigovodstva,

Poleg naštetih pravilnikov pa bo verjetno treba sprejeti še druge akte, ali v obliki pravilnikov ali pa poslovnikov. Šele praksa bo pokazala, kako bomo še nadalje krojili samoupravne splošne akte skladno s sporazumom o združevanju dela delavcev in zakonom. Ob že sprejetih statutih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti bo samoupravna zakonodaja v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih urejena tako, da ne bo večjih težav pri vsebinskem uresničevanju pravic, dolžnosti in obveznosti v združenem delu.

Na nivoju delovne organizacije Železarne Ravne, ki sedaj združuje 20 temeljnih organizacij in 3 delovne skupnosti, pa moramo urediti še ostala razmerja, skupna za vse temeljne organizacije. Ta razmerja urejamo predvsem in skoraj izključno s samoupravnimi sporazumi, ki jih sklepajo delavci temeljnih organizacij, v omejenem obsegu pa tudi delavci delovnih skupnosti. Tako, kot je v temeljni organizaciji samoupravni sporazum o združevanju dela osnovni in najpomembnejši akt, tako je na nivoju delovne organizacije, ki združuje temeljne organizacije, temeljni akt samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev v delovno organizacijo. Ta sporazum smo že sprejeli, ravno tako tudi statut delovne organizacije in samoupravni sporazum o razporeditvi sredstev, pravic in obveznosti med temeljnimi organizacijami

Železarne Ravne. Tako smo že vzpostavili osnovna razmerja med temeljnimi organizacijami, do konca leta pa je potrebno s samoupravnimi sporazumi urediti ostala družbenoekonomska razmerja med temeljnimi organizacijami.

Izhajajoč iz zakona o združenem delu je treba do konca leta s samoupravnimi sporazumi urediti razmerja ter določiti skupne osnove in merila predvsem na naslednjih področjih:

- pri razporejanju čistega dohodka,
- pri delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo,

— pri urejanju medsebojnih razmerij temeljnih organizacij pri ustvarjanju skupnega prihodka,

— pri urejanju medsebojnih razmerij pri ustvarjanju skupnega dohodka,

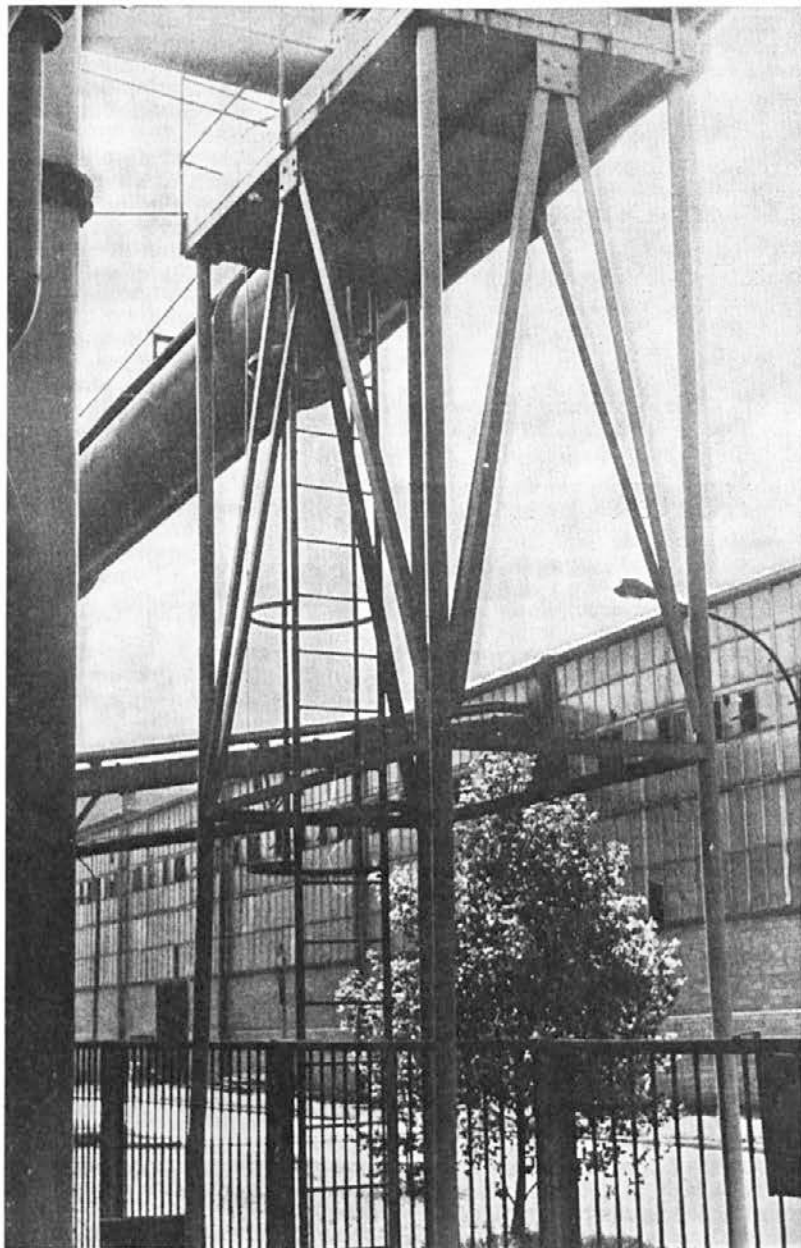
— pri medsebojnih obveznostih in pravicah, obveznostih in odgovornostih med temeljnimi organizacijami in delovno skupnostjo skupnih služb,

— pri osnovah plana,

— pri kriterijih za samoupravno določanje cen (internih),

— pri usklajevanju odnosov za izvajanje splošne ljudske obrambe

(Nadaljevanje na 2. strani)

Železne vertikale

IZ VSEBINE

- Proizvodnja slovenskih železarn v maju in prvih petih mesecih
- Mnenja delavcev: Koliko je modro dražje od sivega
- S seje delavskega sveta slovenskih železarn
- Stališča in sklepi občinske konference ZKS
- Tesnila za pnevmatiko
- Reševanje borčevskih vprašanj
- Ni počitnic za SZDL
- O občinskih normativnih aktih
- Zerjavski plin odganja turiste iz Črne
- Nove knjige v strokovni knjižnici
- Kakšno slovenščino pišemo
- Blaž Maverl
- Rekreacija in šport

Skrivališče

(Nadaljevanje s 1. strani)

be in družbene samozaščite v delovni organizaciji,

— pri internih bankah, skupnih službah,

— pri obveščanju delavcev,

— pri reševanju stanovanjskih vprašanj.

Tudi na nivoju delovne organizacije je možno sprejeti določene izvedbene akte k sporazumom v obliki pravilnikov ali poslovnikov. Iz gornjega pregleda je razvidno, da nas v tem letu čaka še veliko dela in šest mesecev je resnično minimalni še primerni čas za ureditev odnosov tako v temeljnih organizacijah kakor tudi v delovni organizaciji.

V železarni se zavedamo nalog v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu in nadaljnjim izgrajevanjem samoupravnih odnosov. Z namenom kontinuirano

nadaljevati začetni proces je delavski svet Železarne Ravne na zadnji seji imenoval 11-člansko komisijo za uresničevanje zakona o združenem delu. Glavna naloga te komisije je koordinacijske narave — delovala bo po smernicah, zastavljenih s programom strokovno politične komisije, ki jo je imenoval komite konference ZK Železarne Ravne. Naloga te komisije pa so usmerjene tudi v vsebinsko delo, ki pa se bo odvijalo v podkomisijah. Zaradi obsežnosti, raznolikosti in strokovnosti, ki se pojavlja na celotnem področju dela, bodo s strani komisije imenovane podkomisije delovale na posameznih področjih tako na nivoju temeljnih organizacij kakor tudi celotne delovne organizacije.

Upoštevali bomo naloge, ki sledijo po zakonu o združenem delu, in dejansko stanje uresničevanja samoupravljanja, predvsem uveljavljanje novih dohodkovnih odnosov, je nujno potrebno izdelati podroben program sprejemanja vseh samoupravnih splošnih aktov. S programom jo določiti, kdo je na posameznih področjih nosilec vseh priprav in kdo je dolžan do dogovorjenih rokov za samoupravne organe in zbere delavcev konkretno oblikovati osnutke predlogov (ali tudi teze) posameznih splošnih samoupravnih aktov. Pri teh opravilih so nosilci nalog ustrezne strokovne službe, podkomisije in druga delovna telesa. Koordinirana akcija in načrtno pripravljeno gradivo je pogoj za učinkovito sodelovanje vseh delavcev pri oblikovanju samoupravne zakonodaje.

Zavestno sprejemanje samoupravnih splošnih aktov pa zagotavlja nadaljnje uspešno uresničevanje samoupravljanja v temeljnih organizacijah in na drugih področjih družbenega življenja.

L. R.

Višjo blagovno proizvodnjo, kot znaša linearni mesečni načrt, so dosegli samo v Železarni Store. Več kot v prvih petih mesecih lanskega leta so prodali samo v Železarni Ravne.

Predelevalci žice so v maju proizvedli manj kot aprila in marca, vendar več kot v januarju in februarju. V primerjavi z lanskoletnim majem je letošnja proizvodnja za 400 ton večja, kar je okoli 17% več. Mesečni načrt sta dosegla in preselega Plamen in Tovil, blizu izvršitve so v Verigi z 99%, večji zaostanek, tj. 18%, pa je bil v Žižni. Zbirni načrt dosega Plamen in Tovil. Večja proizvodnja, kot je bila po prvih mesecih lani, je pa dosežena v Verigi in Tovilu. Skupno predelevalci zaostajajo za zbirnim načrtom 6%.

Po petih mesecih je letošnja blagovna proizvodnja Slovenskih železarn približno 1900 ton večja, kot je bila v enakem obdobju leta 1976, za zbirnim načrtom pa znaša zaostanek nekaj več kot 12.800 ton.

Odprema je ugodna in je bilo v maju odpremljeno približno toliko robe, kot je bilo proizvedeno za prodajo.

Izvoz je bil po količini in vrednosti nižji kot aprila, vendar po obeh vidikih je bil to v letošnjem letu drugi najboljši dosežek. Izvrševanje letnega načrta znaša količinsko 67% in vrednostno

71%. Proti prvim petim mesecem leta 1976 je letošnja izvršitev izvoza po količini 62%, po vrednosti pa 84%. Napredek je torej v strukturi izvoza, saj je preteklo leto ves čas izvršitev po vrednosti zaostajala za količinsko.

Vrednost prodaje, dosežene v maju, je 9% pod poprečno mesečno načrtovano vrednostjo in okoli 4% nižja od dosežene v aprilu in približno na ravni marca in februarja. Eksterna realizacija v maju 1976 je bila izjemno slaba in za 150 milijonov dinarjev manjša od letošnjega dosežka. Zbirna vrednost prodaje zaostaja po letošnjih mesecih 11% za načrtovano vrednostjo, kar je okoli 53% poprečno mesečno načrtovane vrednosti. V primerjavi s prvimi petimi meseci lanskega leta je vrednost letos prodane proizvodnje 19% večja, pri tem da je letos po količini prodano samo za okoli 1% več kot v enakem obdobju lani.

V mesecih junij in julij preteklega leta so bili zelo slabi proizvodni rezultati, saj so morali nekateri obrati zadrževati ali celo ustavljati proizvodnjo zaradi pomanjkanja naročil. Letos je sedanje stanje naročil predvsem za bazno proizvodnjo izjemno ugodno. Dani so torej pogoji, da se popravijo rezultati proti doseženim v letu 1976, pa tudi v izvrševanju letošnjega plana.

Milan Marolt, dipl. inž.

MNENJA DELAVCEV:

Koliko je modro dražje od sivega

Znano je, da je v lepo urejenem okolju bolj prijetno delati kot v pustem. Delavec, ki se prijetno počuti, dela z večjim veseljem in doseže večji delovni učinek. Zato v razvitih državah pa tudi pri nas posvečajo precej pozornosti razen zdravstveno varstveni urejenosti delovnega okolja tudi estetskemu videzu proizvodnih dvoran. Tako so npr. v tekstilni tovarni v Kranju delavke veliko bolj zadovoljne, odkar imajo stene okrašene z umetniškimi motivi. Sredi živih, prijetnih barv se počutijo bolj domače. Tovarna »Boris Kidrič« v Mariboru pa ima namesto brezbarvnega modro steklo v oknih, tako da tudi v najslabšem vremenu dajejo vtis vedrine.

Kaj bi lahko na tem področju za isto ali le malenkostno višjo ceno naredili pri nas v železarni, smo tokrat vprašali nekatere naše delavce.

Ivanka Prislan, sekretarka samoupravljanja v TRO:

»Lepo urejeno okolje prav gotovo vpliva na boljše razpoloženje človeka. In če je človek dobro razpoložen, ima tudi večjo voljo do dela, rezultat tega pa je boljše delovna storilnost. Zal pa o tem premalo razmišljamo in posvečamo prijetnemu okolju na delovnem mestu vse premalo pozornosti. Zakaj ne bi nekaj tega, kar dobro vpliva na naše razpoloženje, vnesli tudi v sivi vsakdan na delovnem mestu? Zaradi take

proizvodnje, kot je naša, žal ne moremo urediti proizvodnih obratov tako, kot bi si morda želeli. Znali pa smo si preurediti dolgočasno tovarniško dvorišče v lepo urejen park, kjer se med delovnim odmorom prav radi sprehodimo. Tudi med delom rad splovimo pogled skozi okno in si odpočijemo na zelenici. Prijetno presenečenje pa je tudi tujec, ko stopi na naše dvorišče. Kako bi lahko naše de-

Ivanka Prislan

Proizvodnja slovenskih železarn v maju in prvih petih mesecih

Proizvodni rezultati v mesecu maju so delno slabši, kot so bili letos v aprilu, vendar precej boljši, kot so bili maja preteklega leta. Izrazito nizka proizvodnja je bila pri surovem železu, saj je bil mesečni načrt dosežen samo 86%. Na jeseniških plavžih je naveden vzrok za slabo proizvodnjo predvsem v slabi kakovosti železove rude, pri elektrodukcijiški peči v Železarni Store pa zaradi večje okvare na peči. Po prvih petih mesecih je proizvodnja surovega železa 9% manjša, kot je bila v istem času leta 1976 in pri zbirni proizvodnji znaša zaostanek za načrtovano količino 6%.

Proizvodnja jekla je bila v maju od vseh letošnjih mesecev najnižja in znaša izvršitev plana 94%. V Železarni Jesenice je obratovala v SM jeklarni najmanjša peč in med prvomajskimi prazniki so peči stale dva dni in pol. Poleg mirovanja elektro peči so imeli še druge težave s kvali-

tetnim programom, tako da je v elektro jeklarni izvršitev linearnega mesečnega načrta tudi samo 93%. Železarna Jesenice je v proizvodnji jekla zaostala za mesečnim linearnim planom za 12%. Tolikšne razlike nista mogli pokriti jeklarni v železarnah Ravne in Store, kjer so mesečni načrt presegle po 5%. Ob koncu maja je zaostanek zbirne proizvodnje za planom 2% in letošnja proizvodnja je 4796 ton manjša, kot je bila po petih mesecih lani.

Blagovna proizvodnja železarn je bila v maju 3% višja kot v aprilu in za proizvodnjo marca v letošnjem letu najvišja. Zaostanek za mesečnim načrtom je približno 1%. V letu 1976 je bila majska blagovna proizvodnja več kot 5000 ton manjša. Po prvih petih mesecih znaša zaostanek za načrtovano količino 4%, zbirna proizvodnja je pa okoli 1400 ton večja, kot je bila konec maja lani.

Vinko Trafela

lovo okolje naredili prijetnejše? Morda bi bila to prijetna glasba, ki bi ji v času odmora vsakdo rad prisluhnil. Predvsem tisti sodelavci, ki delajo v neznosnem ropotu v pilarni.«

Vinko Trafela, vodja službe za razvoj:

»Vsekakor je urejenost delovnega okolja eden od pomembnih faktorjev pri počutju delovnega človeka na delovnem mestu. Zakaj imamo radi lepo urejen dom? Verjetno zato, da se v njem prijetno počutimo in da se utrujeni z dela radi vrnemo domov. Enako bi lahko rekli tudi za delovno okolje, ki naj bi bilo urejeno tako, da bi se brez notranje utrujenosti vsakodnevno radi vračali k strojem. K urejenosti delovnega okolja mnogokrat prispevajo barve. Vemo, katere barve delujejo na človeka kot poživilo, vemo pa tudi, katere tako ali drugače zavirajo motivacijo. Pri gradnji novih proizvodnih dvoran morajo projektanti posvečati vso pozornost razen tehničnim parametrom še prostorski barvitosti bodočega delovnega okolja. Res je, da je včasih proizvodna dvorana, ki je grajena po vseh načelih udobnosti za delovnega človeka, nekoliko dražja. Menim pa, da ta dodatni denar ne bi smel biti sporen. Udobno počutje človeka v delovnem okolju je tisti faktor, ki lahko bistveno prispeva k večji storilnosti še zlasti na tistih delovnih mestih, kjer igra subjektivni faktor pomembno vlogo.«

Franc Čegovnik, vodja službe varstva pri delu:

»Na vsak način je vpliv urejenosti okolja za počutje delavcev na delovnem mestu močno prisoten tako glede urejenosti prostora in delovnega mesta kot tudi pogojev, ki so jim delavci izpostavljeni. Marsikatera takšna ureditev je vezana na večja materialna sredstva, več pa je tudi takšnih, ki se dajo za manj denarja ugodno urediti. Pri tem mislim zlasti na ureditev delovnega mesta z izbrano barvno dinamiko, ki omogoča dobro počutje in daje delavcem tudi določen občutek varnosti. Prav gotovo se z različnimi barvnimi odtenki doseže boljše počutje in tako posredno vpliva na večji uspeh dela. Pri nas v železarni smo na ta način uredili že

marsikatero delovno mesto tako v neposredni proizvodnji kot pri administrativnem opravilu. Zato tudi primerno urejamo okolje (parki, nasadi, zelenice) in gledamo, da se npr. fasade ujemajo z okoljem. Prav gotovo je tu še precej pomanjkljivosti, zlasti še pri transportu v tovarni, ki po nepotrebnem onesnažujejo ceste in prostore okrog proizvodnih dvoran. Vse te stvari pa so večkrat bolj odvisne od odnosa do dela kot pa od večjih denarnih sredstev. Imamo pa nekaj TOZD, v katerih je onesnaževanje večje. To ne vpliva samo škodljivo na ožji delovni prostor, temveč tudi na širše bivalno okolje. Tehnološki prahi, razni plini in oksidi v večji meri onesnažujejo zrak in naravo. Ponekod smo že namestili odpraševalne in čistilne naprave, v bližnji prihodnosti pa jih bomo še pri drugih večjih agregatih, zlasti pri elektro obločnih pečeh. Zavedati se moramo, da so to izredno drage investicije in da je zanje treba zagotoviti precej denarja. Zato je še toliko bolj važno, da si na vseh področjih prizadevamo za boljše delovni uspeh in si z njim zagotovimo pogoje za ureditev boljšega delovnega okolja.«

Franc Čegovnik

Mirko Korošec, gradbeni tehnik v oddelku novogradenj:

»V obratih, kot so topilnica, valjarna, kovačnica in čistilnica, skoraj ne moremo storiti ničesar za boljše in čistejše delovno okolje. Ti obrati so v večini do skrajnosti zamazani. Zato jim zadnje čase posvečamo več pozornosti, saj se mora tudi delavec, ki delajo v njih, izboljšati delovni prostor. Res so nove proizvodne dvorane grajene čisto v drugačnem stilu, kot so bile pred leti nekatere starejše. V teh obratih se da čistoča tudi bolj vzdrževati. Kaj storiti z umazanimi? Mislim, da bomo morali v njih namestiti dodatne čistilne naprave.

Prav na tem področju smo v zadnjih nekaj letih naredili še največ. Vložili smo precej sredstev tudi v ureditev garderob, sanitarij itn.

Tudi barvitosti proizvodnih dvoran smo začeli posvečati več pozornosti. Tako smo nekatere obrate že prepleskali z bolj živahno barvo, ki nedvomno vpliva na delovnega človeka bolj prijetno. Kolikor mi je znano, so delavci v teh obratih dosti bolj zadovoljni

Mirko Korošec

z delom kot tisti, ki še zmeraj morajo delati v umazanih obratih. Čeprav smo glede čistilnih naprav naredili precejšen korak naprej, bomo morali narediti še precej več. Marsikaj bomo še morali storiti, da bomo lahko našo tovarno bolj uspešno očistili prahu. Tega je danes povsod dovolj, največ pa seveda na žerjavskih progah in žerjavih.«

Jože Kolar, rezkalec v TOZD industrijski noži:

»Vsi iz stare mehanične smo si dolga leta želeli, da bi okusili tudi boljše delovne pogoje. To se nam je končno tudi uresničilo. Žal pa smo bili v precejšnji zmoti, ko smo mislili, da bo odslej za vse nas čisto drugače. Zakaj? Prav je, da povem, da je naša nova hala dosti prenzka in prenatrpana. Naši stroji so preveč založeni in človek se v takšni gneči ne more počutiti prijetno. Večje delovne norme zahtevajo, da naredimo precej več. Tako se je pojavila tudi založenost z različnimi materiali, ki odvezemajo že tako malo prostora za nadvse potrebno gibanje okrog strojev.

Strokovnjaki so ugotovili, da je naša hala prenzka za brusilne stroje, ki so danes v njej. Tudi ni pravega zračenja. Čeprav smo na te probleme že večkrat opozarjali vodstvo obrata in TOZD na zbo-

Jože Kolar

rih delovnih skupin, te pomanjkljivosti do danes niso bile odpravljene. V naši hali v poletnih mesecih izhlapi okrog 3000 litrov vode. Varimo pa v njej tudi compound gredice, ki jih izpiramo s tetrakolom. Kaj hočem s tem povedati? Čudim se, da ob toliko obiskih strokovnjakov medicine dela, ki so ugotovili, da hala ni primerna za zdravo delo, še do danes ni bilo kaj storjenega. Priznati pa tudi moramo, mi delavci iz novih hal, da se ne moremo primerjati s sodelavci, ki morajo dan na dan vdihavati prah in pline v topilnici, valjarni, kovačnici in čistilnici. Naj povem samo še to, da se nobeno zdravje ne more poplačati. Zato bodo le moralni odgovorni nekaj ukreniti. Ze prej sem povedal, koliko strokovnjakov pride v železarno opravljat razne meritve, o rezultatih pa nikoli noben delavec ničesar ne izve. Tako tudi ne morem reči drugače, kakor da ni prav, da toliko denarja dajemo za razne raziskave, premalo pa za odpravo ugotovljenih vzrokov in ne nazadnje za bolj zdravo počutje delavca.«

Ivan Hirtl

Ivan Hirtl, lanser v hali industrijskih nožev:

»Vse do leta 1953 sem delal v stari mehanični, pred petimi leti pa sem le okusil bolj prijetno delovno okolje. Počutil sem se kot preroben. Ne, ne da se primerjati delovno okolje tu s staro mehanično. Delovni pogoji, kot nam jih nudi nova hala, so že v redu. Res je, da lepo urejeno okolje precej prispeva k večjemu delovnemu uspehu. Kar poglejte delavce, ki morajo vsa leta delati v zapršenih topilnici in čistilnici. Kar nekam vase zaprti so. Kako tudi ne bi bili, saj z leti postajajo manj odporni in marsikoga čaka invalidnost. Mislim, da še v premla naši odgovorni posvečajo pozornost zaščiti teh delavcev. Ni prav, da se danes kljub tehničnemu napredku včasih delavci zaradi prahu ne vidijo med seboj. Tu bomo morali nekaj ukreniti, saj so tudi ti delavci naši.

Res pa je tudi, da v novih halah posvečamo dosti več pozornosti čistoči. Moti me le, da celih pet let v naši hali niso ničesar storili za boljše zračenje. Poleti izhlapi veliko vode, zrak, nasičen z vodnimi hlapci, pa vpliva utrujajoče. To pa ni dobro za delovni uspeh.«

F. Rotar

Tesnila za pnevmatiko

Uvod

Ker so še vedno pri naši pnevmatiki (TOZD pnevm.) tesnila slabo izbrana, neefektivna bodisi po formi ali materialu, naj bo ta članek vzpodbuda za izboljšanje tega stanja. Pospešiti moramo uvajanje novih materialov kakor tudi oblik in izvedb, ki že obstajajo. Razumljivo je, da pri pnevmatiki ni učinkovitosti, če ni tesnjenja, poraba zraka je večja, to pa pomeni dražje obratovanje in tako dalje.

Stroj lahko postane neuporaben zaradi neustreznih tesnil ali pa nerentabilen, skratka povzroča lahko mnogo težav samo zaradi nestrokovno opremljenih tesnil. Ta ne predstavljajo velike vrednosti v primerjavi s strojem, toda stroj je ocenjen kot slab in neprimeren, kar se nam dogaja.

Pri hidravličnih tesnilih se sam medij tesno nahaja med tesnilom in tesnjeno površino in na podlagi medijske viskozitete nastopa dobro tesnjenje. Pri pnevmatičnem tesnjenju pa mora tesnilo biti tako elastično, da najmanjše odstopanje od geometrijske oblike — tesnjene površine, izravnava. To ve tisti, ki je poskušal pognati ročno črpalko za vodo. Brez malenkosti vode, ki jo je treba vlit na zgornjo stran bata, ne moremo črpati vode.

Funkcija vode lahko v določenih mejah, z določeno stopnjo tesni. Pri montaži tesnila za pnevmatiko je potrebno na vsak način tesnilo naoljiti. V večini primerov tesnila brez oljnega filma ne bodo tesnila in bodo delovala kot brusilni elementi.

Te faze so bile že znane, ko so začeli uporabljati tesnila. Ta so namakali v živalska ali rastlinska olja in jih tako impregnirali. S tem so dosegli troje:

— Tesnilo je postalo mehko, elastično, prožno, tako se je geo-

metrijska oblika ploskve dobro prilagodila površini.

— Pore v usnju so se z oljem — mastjo zamašile. To je zelo važen moment, ki je vodil tehniko komprimiranega zraka, katera je imela že pred 50 leti velike zahteve na področju tesnjenja. Tako so opozarjali kupce, naj ne kupujejo usnja s področij, katera so bila inficirana z insekti, ker je tako usnje preveč porozno.

— Male kaverne ob drsnih ploskvah (npr. lunckerji, nove drsne ploskve, ko še ni bilo menjano nobeno tesnilo) se bodo izpolnile in s tem se bomo približali in dosegli idealne geometrijske forme.

Če manjkajo ti pogoji, mora biti material za tesnjenje tako elastičen, da lahko prevzame vse te funkcije.

Prvi pogoj ali zahtevo lahko dosežemo z elastičnim-fleksibilnim materialom. Ravno tako druga zahteva do pritiska 30 barov ne predstavlja nobene težave, ker današnji material za tesnila ne prepušča plinov.

Tretja točka pa je problematična. Elastomera snov sama ni zamaščena kot usnjena tesnila ter nastopajo tesni kontakti med drsno ploskvijo-površino in tesnilom brez oljnega filma. (Ti tesni kontakti (brez maziva) povzročajo posebno po dolgem mirovanju visoko trenje. Poleg tega je prisotno posebno trenje (zaradi mirovanja) z visokim gnetenjem. To predstavlja kritično točko. To visoko začetno trenje potrebuje znatno večji pritisk (silo), kot pa je normalno potrebno za premikanje-gibanje pnevmatičnih komponent. Tudi zaradi nenadnega nepremišljenega krmiljenja bata ali drugih elementov nastopi prej opisano. Da bi se to ravnanje lahko bolje presodilo, je važno, da najprej poznamo posamezne faktorje, ki so odločilni za trenje.

Odnos trenja

Najprej moramo naštetih najvažnejše možne vplive, ki vplivajo na odnos trenja določenega pnevmatskega pogona. V večini primerov odločajo:

— mehanični in obdelovalni (pogonsko) tehnični vplivi: npr. drogovci, cilindri, galvanska prevleka drsnih ploskev, kakovost površine, tolerance obdelave, napake toleranc, stranske sile, ki imajo tendenco stranskega vode-

reditvev maziva, vpijanja vode (nagibanje k emulziji) in da vzdrži mazivno sredstvo čim daljšo dobo.

— Ostali vplivi: npr. tekalna hitrost, dolga doba mirovanja, zamazanost delovnega okolja, delovni pritisk, ali je tesnilo med mirovanjem pod pritiskom? K vsem tem vplivom pridejo naravno še medsebojna učinkovanja med vsemi faktorji. Npr. bočnestranske zunanje sile povzročajo

S SEJE DELAVSKEGA SVETA SLOVENSkih ŽELEZARN

22. junija je bila v Kropi 14. seja delavskega sveta Slovenskih železarn. Na njej so delegati obravnavali poročilo o poslovanju SOZD SŽ lani in v prvih treh mesecih letos ter investicijske projekte v železarnah Jesenice in Ravne ter v Metalurškem inštitutu, za katere so odobrili sredstva interne banke. Obravnavali pa so tudi poročila o oblikovanju samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SŽ ter o preobrazbi interne banke SŽ po zakonu o bančništvu.

Ker so lanski poslovni rezultati znani, sproti pa smo tudi obveščeni o gospodarjenju iz meseca v mesec, tega ne bomo ponavljali; hvaliti se nimamo s čim. Opozoriti velja morda le na to, da so nam lani kljub slabšim poslovnim dosežkom osebni dohodki naraščali hitreje kot življenjski stroški. To smo upoštevali kot nekaj nenormalnega in zato prehodnega. Če pa letos ne bomo ustvarili več dohodka, v osebnih dohodkih ne bomo mogli napredovati.

Jeseničani nameravajo rekonstruirati žično valjarno, s čimer bi povečali proizvodnjo od 110.000 na 130.000 ton valjane žice letno, razširili pa bi tudi asortiment.

Na Ravnah pa bomo zgradili jeklolivarno za posebno litino po postopku croning s predvideno letno kapaciteto 1500 ton. Istočasno bomo z nabavo mehanske opreme dopolnili sedanji strojni park.

Osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SŽ je bil sicer od začetka februarja letos obravnavan na najrazličnejših sejah, »shoditi« pa vseeno ne more in ne more. Ker je rok za javno razpravo, kot ga je postavil delavski svet SŽ, že davno potekel, bi bilo treba pospešeno pripraviti dopolnjeni osnutek sporazuma z vsebinsko obrazložitvijo novosti in upoštevanjem (ali neupoštevanjem) dosedanjih pripomb. Prav tako pa bi morale tudi DPO SŽ sprejeti oziroma dopolniti že davno pripravljeno oceno delovanja SŽ, kar bi tudi bila usmeritev za pripravo tega sporazuma.

V začetku letošnjega leta je začel veljati novi zakon o bankah, ki namerava celotni bančni sistem reorganizirati in ga prilagoditi odnosom v gospodarstvu, kakršni naj bi nastali na podlagi zakona o združenem delu. Iz njega je razvidno, da bomo na ravni SOZD ohranili interno banko, odprto pa ostaja vprašanje, kako organizirati notranje bančno poslovanje v delovnih organizacijah.

Stvar je važna, rok pa kratek — izteče se konec leta 1977. Vodstvo SŽ je zato že imenovalo strokovno delovno skupino, ki bo pripravila predloge skupnih aktov, potrebne za ustanovitev interne banke skladno z zakonom. R.

Globina kroga

nja, material za vodilo, toplotna razteznost in profil pretoka z dušenjem.

— Vpliv tesnila: oblika tesnila, prednapetost tesnila (tudi odvisnost od zgoraj omenjene tolerančne obdelave), od celotne obdelane tolerance tesnila, od snovi, iz katere je tesnilo, od trdote tesnila, ki naj bo stalna (čeravno se stiska) vzdržljivost oziroma odpornost suhega tesnila proti trenju, stabilnost sredstva za mazanje, vzdrževanje izvora maziva, pravilno ravnanje s temperaturo, čas skladiščenja tesnil (konservirno sredstvo).

— Vplivi mazivnih sredstev, npr. sposobnost oprijemanja, sposobnost tvorbe in obstojnosti oljnega filma, viskoznost in razpo-

visoki pritisk na tesnilo. Zaradi tega mora biti tudi pritisk, ki deluje na bat, večji. Višja sila (pritisk) pomeni višjo zahtevo za tesnilo in s tem večje trenje. Iz tega kratkega naštevanja je možno spoznati, da samo z vsestranskim strokovnim delom lahko dobimo optimalno funkcioniranje med vsemi elementi.

Primeri različnih oblik

Obstaja mnogo literature in prospektov, iz katerih lahko izbiramo najbolj funkcionalna, učinkovita tesnila za različne primere in namene.

V nadaljevanju pogledimo, kaj je možno narediti pri problemu tesnjenja. Najprej kratek pregled na razvoj.

Iz usnjene manšete je nastala gumasto-lončasta manšeta za enostavno in dvostransko delujoče razvite cilindre.

Kovinski distančni prstani omejujejo aksialni pritisk, kar dobro vpliva na obod manšet in omogoča, da tesnilo dobro tesni, ker se prilaga obod tesnila na obod cilindra.

Tesnilo ima na ta način potrebno prednapetost. Zaradi tega so se na podlagi teh izkušenj razvila t. i. dvojnolončasta manšeta tesnila iz elastomera. Obstaja tudi kovinski obroč ali utorni, zaradi čvrstega naleganja na bat, ali kovinske podpore, da je vse bolj stabilno. Obstajajo t. i. šobasti obroči, ki omogočajo manjše trenje.

Z »O« prstanom smo dobili mnogo prednosti:

zmanjšanje velikosti tesnila, poenostavljeno vzdrževanje ležajev, uporaben je tudi kot statično tesnilo ter enostavno namestitvev. Slabost se je pokazala pri vdoru tujega delca, ki ga potegne tesnilo podse in tako poškoduje celo stvar, medtem ko ga šobni obroč rine pred seboj. Potrebuje tudi radialno prednapetost, da bi tesnilev bila v redu, a s tem smo povečali trenje. Da bi odpravili to pomanjkljivost, so bili napravljene poizkusi z »O« obroči, ki radialno niso bili prednapeti. Imeli pa so nekoliko večji zunanji premer od cilindra, torej ga moramo pritiskati v utor. S tem smo dosegli manjše trenje. Toda pri tem načinu montaže »O« obroč samo pri enostranskem pritisku dobro tesni.

Pri diferencialnem batu (ovira pri pomiku nazaj), ali pri krajni legi, duši in absorbira sunke — drugi »O« obroč med obema pritiskoma in pride do prekomerne napetosti. »O« prstan je tudi v nasprotju z zakonom o radialni prednapetostni sili. Lahko pri majhnem pritisku ali najmanjši razliki pritiska pride do odstopanja zadnje ploskve pri utornem tesnilu in do mečkanja. S poizkusom so se te pomanjkljivosti odstranile, skonstruirana so nova tesnila,

ki so pa kombinacija prejšnjih. Montaža pa se je s tem tudi spremenila. Tesnila morajo ostati radialno fleksibilna. Da je ta možnost zagotovljena, mora biti oblika tesnila pravilna. Taka tesnila so v obliki »S«. Področje teh tesnil je za kratke bate (brez dodatnega pritiska od zadaj na tesnilo), enostavno delujoče cilindre, impulzne ventile itd. Preizkusile so se tudi trikotne oblike tesnil. Pri teh se pritisk prek delovanja bata med kraki radialno poveča in s tem je za dobro tesnjenje pri malem začetnem trenju preskrbljeno. Ta tesnila tvorijo znotraj trikotnega prostora tlačno blazino, tako da tesnilo deluje kot čvrst povratno potisni ventil. Taka tesnila bodo primerna za pogone z udarci, hitre spremembe gibanja, itd. Tlačna blazina znotraj trikotnega prostora (notranji pritisk), pritiska na tesnilne površine tesnila proti tesnilni površini in tako povzroča večje trenje in obrabo.

Zato je šel razvoj dalje in se je iz take situacije razvila nova možnost tesnjenja pnevmatične tehnike. To so tesnila profila »Z«-3, ki se lahko z malenkostnimi spremembami na premerih bata za tesnjenje vgradijo na omenjene elemente.

Profili »Z«-3, »Z«-4 so premera od 12 do 8 mm in se lahko na enodelne bate navlečejo.

Tesnila »P-Z« premera 20 mm so z bati vgrajena. Služijo za visoke pritiske oz. tlačne udarce. Ta komplet je možno vgraditi v cilindre z manjšo napako in dolgimi hodi.

Tesnilo »Z«-4 tesni od zunaj in od znotraj (cilinder in batnico). To omogoča enostavno vzdrževanje in rokovanje in tudi zmanjša vzdrževanje. Nadaljnja prednost vseh treh tesnil je njihov majhen ustroj, kar omogoča konstrukcijo kratkih batov.

Na osnovi oblike in materiala bodo ta tesnila dobro obratovala kljub slabemu vzdrževanju, brez olja v stisnjenem zraku ali mazanju.

Avgust Knez, dipl. ing.

aktivni sodelovali z izmenjavo delovnih izkušenj. Tako smo že pred letom dni imeli na Ravnah prvi razširjeni sestanek, na katerem smo se dogovorili za enake poti reševanja borčevskih vprašanj.

»Kako danes deluje železarniški aktiv ZB NOV?«

»Naš aktiv je že pred leti kar dobro zaživel. To se je pokazalo pri sprejemanju vseh samoupravnih aktov, saj je naš odbor ves čas sodeloval pri izdelavi te naše »zakonodaje«. Predvsem smo se zavzeli, naj bi se borci zaposlili na takšna delovna mesta, ki jim ustrezajo po izobrazbi in sposobnosti. Kvalifikacijski sestav je namreč nekoliko slabši od mlajših sodelavcev, ki so imeli možnost šolanja, medtem ko smo se morali borci po osvojitvi aktivno vključiti v politično delo, predvsem pa smo imeli velike naloge pri obnovi porušene domovine.

Danes naš aktiv zelo tesno sodeluje z aktivom v rudniku Mežica in še z nekaterimi zunaj koroške regije, tako z Glin Nazarje, Elektrokovino Maribor in Izletnikom Celje. Redno se srečujemo in izmenjujemo mnenja o reševanju borčevskih vprašanj v teh delovnih organizacijah.

»Na teh sestankih ste zelo kritično ocenili zakonodajo glede na priznavanje delovne dobe bivšim borcem?«

»Res smo ugotovili, da ti zakoni niso takšni, kot bi v resnici morali biti. Predvsem zato, ker borcem, ki so bili mobilizirani v nemško vojsko in so se pozneje

vključili po svojih možnostih v NOV, danes ni priznana delovna doba od aprila leta 1941 do mobilizacije. Vsi pa vemo, da je delovna doba priznana tistim državljanom, ki so vsa leta vojne delali v nemški vojni industriji. Zaradi takšne diskriminacije smo sestavili resolucijo in jo poslali najvišjim republiškim organom. Posledica je bila, da smo potem morali poslati petčlansko delegacijo k predsedniku republiškega odbora ZB NOV tovarišu Janku Rudolfu. V Ljubljani je naša delegacija prikazala vse probleme, s katerimi se danes srečujejo bivši borci, predvsem o priznanju delovne dobe borcem. Tovariš Rudolf je obljubil, da se bo republika za to zadevo resneje zavzela. Priznal pa je tudi, da bi morali že pred našo pobudo republiški organi na ta problem opozoriti zvezne organe.

»Ali je v železarni še kakšno nerešeno vprašanje borcev?«

»V naši delovni organizaciji imamo v glavnem rešene vse probleme, ki zadevajo borce, na primer zaposlitev in stanovanjske zadeve. Niso pa rešeni osebni dohodki posameznih borcev, saj jih kar 21 ne dosega poprečni OD v železarni. Vendar imamo urejeno tako, da vsi tisti, ki imajo priznano posebno dobo v dvojnem štetu, dobivajo razliko do povprečja. Prav ta razlika, imenujemo jo »miloščina«, je za naše borce zelo ponižujoča. To moramo enkrat za vselej urediti, saj se moramo zavdati, da bo večina borcev upokojenih v naslednjih petih letih.«
F. Rotar

Kam z invalidi v železarni

Mesečno predstavljamo tone in vrednost proizvodnje jekla in posameznih proizvodov, le redko pa pišemo in govorimo, kakšne probleme ustvarjamo poleg plemenitih jekel. Če se zatakne pri delu zaradi pomanjkanja materiala, energije ali delavcev, si pričetno prizadevati z vseh koncev. Ko pa se zatakne pri delavcu, ki ni več sposoben opravljati svojega dela zaradi bolezni ali invalidnosti, ostajajo z njim le socialna služba in zdravnik, ki mu ne moreta več zagotoviti ustreznega dela, čeprav vse TOZD zavezuje zakon, da je treba invalida obdržati v delovni organizaciji in mu zagotoviti primerno delovno mesto. Vedno več nerešenih problemov med delavci pa ustvarja nezadovoljstvo in slabe medosebne odnose, kar pa se odraža v poslovnem uspehu. Tako je potekala razprava skraj v vseh delegacijah SIS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Da bi predstavili širšemu krogu problem invaliditete in potrebo po širši družbeni akciji, so delegati konference skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v občini Ravne zahtevali natančen prikaz stanja invaliditete s poudarkom na delovni organizaciji, ki ima največ teh problemov nerešenih. Rezultati analize pa so taki:

V letu 1976 je število vloženih zahtevkov za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja na 100 zaposlenih v skupnem odstotku 1,59 v vseh štirih koroških obci-

nah (Ravne, Radlje, Slovenj Gradec in Dravograd). Največ zahtevkov pa je v občini Ravne, in to 1,83 na 100 zaposlenih, in najmanj v občini Dravograd, 1,04 na 100 zaposlenih. Te številke so sicer opravičljive, saj vemo, da je v občini Ravne največ težke industrije, kot je Rudnik svinca in topilnica Mežica ter Železarna Ravne, čeprav je tudi to nerazumljivo spričo modernizacije tehnologije, varstva pri delu in sodobnega zdravstvenega varstva. Kljub vsemu temu pa je bilo samo v letu 1976 vloženih kar 382 novih zahtevkov. Od teh je bilo rešenih v istem obdobju 274 primerov, in sicer:

— s priznanjem pravice do invalidske pokojnine kot invalidi I. kategorije invalidnosti 67 primerov,

— s pravico do zaposlitve na svojem ali drugem ustreznem delovnem mestu v polovičnem delovnem času 30 primerov,

— s pravico do zaposlitve na drugem ustreznem delu v polnem delovnem času 97 primerov,

— v 11 primerih invalidska komisija ni mogla podati dokončnega mnenja o preostali zavarovančevi zmožnosti za delo, ker še ni bila končana medicinska rehabilitacija,

— v 69 primerih pa je bilo ugotovljeno, da so zavarovanci popolnoma zmožni za svoje delo oziroma pri njih invalidnost ne obstaja,

— število nerešenih zahtevkov v vseh štirih koroških občinah je v letu 1976 kar 108 primerov, od

REŠEVANJE BORČEVSKIH VPRAŠANJ

Obiskali smo Franca Levarja, predsednika železarniškega aktiva ZB NOV, ki je spregovoril o aktualnih vprašanjih.

»Če hočemo danes govoriti o povezavi aktivov ZB NOV, moramo najprej povedati, kako so nastali. Leta 1956 je republiški odbor ZB NOV odobril na pobudo našega občinskega odbora, da se lahko v večjih podjetjih ustanovijo aktiv ZB NOV. Tako smo takrat v Mežiški dolini ustanovili dva aktiv, in sicer v rudniku Mežica in v Železarni Ravne. Ze smo mislili borci, da bomo tako naše probleme dosti hitreje reševali, ko je že prišlo z republiškega odbora ZB NOV sporočilo, da so v delovnih organizacijah aktivni postali materialno in finančno močnejši kot krajevni in občinski aktiv ter odbori, zato naj ne delujejo več samostojno, temveč v okviru krajevnih organizacij ZB.

S takšno odločitvijo je delo v tovarniških aktivih precej zamrlo. Šele po nekaj letih smo spoznali, do tako organizirani borci ne bomo mogli reševati naših proble-

mov, saj jih urejamo predvsem s samoupravnimi sporazumi v delovnih organizacijah. Rodila se je torej zamisel, naj bi tovarniški

Franc Levar

tega največ v občini Ravne na Koroškem 83.

Pri nerešenih primerih jih ima Železarna Ravne kar 66.

V železarni je bilo od 86 novih primerov rešenih le 20 oseb, od tega sta bili dve invalidsko upokojeni, 12 oseb je invalidska komisija ocenila za invalide III. kategorije, kar pomeni, da so bile premeščene na lažja delovna mesta. Pri dveh je bilo ugotovljeno, da zdravljenje še ni končano in pri štirih je bilo ugotovljeno, da invalidnost ne obstaja, torej 66 oseb pa v železarni čaka na rešitev.

Znano je namreč, da za posameznega delavca invalidska komisija poda izvid, ugotovitev in mnenje po predhodnem postopku, kjer se že zagotovi zaposlitev na svojem ali drugem ustreznem delu v polovičnem ali polnem ča-

su, kar pa ni prav. Velike težave so pri iskanju drugega, lažjega delovnega mesta zlasti v težki industriji, kot je železarna. Velikokrat smo že povedali, da je lažjih delovnih mest zelo malo oziroma so ta že zasedena z delovnimi invalidi, teh pa je že okoli 400 zaposlenih v železarni.

Torej, kam z invalidi v železarni? S tem problemom se bo treba soočiti po posameznih TOZD in najti skupno rešitev v tesni povezanosti s strokovno službo, zdravniki in invalidi. Saj eni kot drugi želimo, da bi z najhitrejšo premostitvijo delavca-invalida na drugo, ustrezno delo glede na preostalo zmožnost čimprej vrnilo proizvodnji in samoupravljanju, kjer bo lahko še naprej prispeval svoj delež v zadovoljstvo samemu sebi in družbi.

F. K.

STALIŠČA IN SKLEPI OBČINSKE KONFERENCE ZKS

1. Občinska konferenca ZKS Ravne na Koroškem je na svoji 10. seji v juniju 1977 ocenila prizadevanja za uresničevanje zakona o združenem delu in ugotovila, da je bil na področju samoupravnega organiziranja delavcev v združenem delu storjen viden napredek. Ustrezno so se organizirali delavci železarne Ravne, Rudnika Mežica, Instalaterja Prevalje, Name Ravne, Koroškega zdravstvenega doma, Viatorja — potniškega in tovarnega prometa, Tovarne povišstva Prevalje, TOZD — obrata za kooperacijo z gozdovi in še v nekaterih OZD.

Občinska konferenca sprejema »poročilo o uveljavljanju in uresničevanju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov na osnovi zakona o združenem delu, stališč in sklepov 8. seje CK ZKS in 29. seje predsedstva CK ZKS«, poročilo komiteja občinske konference Ravne na Koroškem in referat sekretarja komiteja OK ZKS.

2. Samo z organiziranjem delavcev v TOZD pa še ne bomo dosegli bistvenega izboljšanja njihovega položaja pri odločanju o pogojih in rezultatih dela, če hkrati ne bomo vsebinsko uveljavili temeljnih organizacij, opredelili medsebojnih odnosov, sprejeli takšnih dohodkovnih odnosov, da bodo delavci imeli pregled in kontrolo nad sredstvi in delom, ki

ga združujejo in da bodo njihovi osebni dohodki odvisni od dejanskega prispevka pri doseganju rezultatov v TOZD. Napredek, ki smo ga na tem področju dosegli, je preskromen. Zato se moramo mnogo bolj angažirano lotiti nalog, ki jih pred vse nas postavlja zakon o združenem delu, sklepi in stališča 8. seje CK ZKS in drugi družbenopolitični dokumenti.

3. V vsaki TOZD morajo imeti izdelano analizo usklajenosti samoupravnih aktov z zakonom o združenem delu in konkreten program, kdaj bodo izdelali osnutek in predlog posameznega samoupravnega sporazuma, kdo bo nosilec naloge in kdaj se bo izvedla javna razprava ter sprejem vsakega samoupravnega sporazuma posebej. Strokovno politične komisije morajo nalogo izvesti do kraja z vso osebno odgovornostjo članov komisij.

Osnovne organizacije ZK morajo oceniti dosedanjo aktivnost komisije in tam, kjer jih še niso imenovali, morajo to storiti nemudoma ter obravnavati razloge in odgovornosti za takšno zamujanje. Kolikor se ugotovi nedejavnost in neodgovornost posameznih komunistov pri uresničevanju sprejetih stališč, mora osnovna organizacija na svojem sestanku o njih razpravljati in ustrezno ukrepati. Kajti sedaj ni več časa

za verbalizem in prepričevanje, ampak čas za konkretno akcijo in osebno udeležbo v njej.

4. Osnovne organizacije ZK, ki bodo razpravljale o samoupravnih razmerah, dohodkovnih odnosih, delitvi osebnih dohodkov, medsebojnih delovnih razmerjih in o drugih odnosih, morajo zadolžiti poslovodni organ, da prek strokovnih služb pristopi takoj k usklajevanju samoupravnih splošnih aktov z ZD in da osnovno organizacijo ZK sproti obvešča o opravljenem delu na tem področju.

Poslovni organi, ki ne bodo sproti obveščali OOKZK, drugih političnih organizacij in delavcev v TOZD o doseženih gospodarskih rezultatih, ki ne bodo uresničevali zakona o združenem delu in drugih nalog, ki jih pred njih postavljajo samoupravni organi in DPO, ne morejo biti na takšnih delovnih mestih.

Zato morajo OO ZK sproti preverjati njihovo angažiranje pri izvedbi sprejetih stališč in sklepov ter pri uresničevanju ZD.

5. Komunisti se morajo zavzeti za združevanje dela in sredstev v interno banko na osnovi samoupravnega sporazuma povsod tam, kjer so z zakonom izpolnjeni pogoji za organiziranje internih bank. Konferenca ocenjuje, da so pogoji za organiziranje interne banke dani v železarni Ravne, Rudniku Mežica, Kogradu Dravograd, Lesni Slovenj Gradec, koroški kmetijski zadrugi Slovenj Gradec ter v gostinstvu, trgovini in prometu.

Seveda pa je interno banko možno širše organizirati tako, da se v eno interno banko vključuje več organizacij združenega dela, posebno če so med njimi vzpostavljeni dohodkovni in dolgoročno sodelovanje.

6. Konferenca ZKS nalaga komunistom, ki delujejo v krajevnih skupnostih, da se zavzemajo za organiziranje takšnih krajevnih skupnosti, v katerih se bodo lažje izoblikovali interesi ljudi in občanov ter zadovoljevale njihove potrebe.

Sedanje krajevne skupnosti zaradi svoje velikosti in raznolikosti tega v celoti ne morejo opraviti. Dejavnosti, ki ne sodijo v funkcijo krajevne skupnosti, naj se izločijo in prenesejo na ustrezne delovne in temeljne organizacije združenega dela. Izvršni svet skupščine občine naj se čimbolj angažira v pripravah za ustanovitev komunalne delovne organizacije in v razvoju obrti v občini Ravne na Koroškem.

7. Konferenca zadolžuje komuniste, ki delujejo v samoupravnih interesnih skupnostih, da se zavzemajo za združevanje strokovnih služb, da bodo le-te postale učinkovitejše in cenejše. Izvršnemu svetu skupščine občine Ravne konferenca predlaga, da strokovno obdela vse možnosti za njihovo združevanje in v tej zvezi ustanovitev knjižovodskega servisa za SIS, društva, družbene in politične organizacije ter se zavzema za ureditev pogojev, ki so potrebni za združevanje in organiziranje strokovnih služb.

8. Osnovne organizacije ZK v kmetijstvu in gozdarstvu morajo še posebej obravnavati vključe-

vanje in odločanje kmetov v kmetijski zadrugi ter preučiti dohodkovne odnose, s katerimi se morajo oblikovati dolgoročni interesi kmetov za sodelovanje in vključevanje v kmetijsko zadrugo ter prizadevanje za višjo produktivnost dela in materialne osnove združenega kmeta.

9. Osnovne organizacije ZK v osnovnih šolah morajo dobiti poročilo o dosedanjih prizadevanjih združevanja osnovnih šol ter zahtevati, da komisija predloži konkreten akcijski program aktivnosti. V to aktivnost se morajo vključiti tudi ravnatelji OŠ in temeljna izobraževalna skupnost.

10. Osnovne organizacije zveze komunistov gimnazije, šolskega centra Ravne in Rudnika Mežica morajo obravnavati in preučiti možnost povezovanja sedanjih šol v šolski center ter storiti vse potrebno za nemoten prehod v usmerjeno izobraževanje. V tekočo, razvojno in samoupravno dejavnost bodočega šolskega centra za usmerjeno izobraževanje se mora vključiti tudi združeno delo.

Konferenca opozarja tudi na probleme mladih delavcev, ki ne najdejo ustreznih zaposlitve in na odvisnost izobraževanja od potreb združenega dela. Konferenca zahteva, da pristojni organi takoj začnejo reševati te probleme.

11. Komite železarne Ravne mora posebej spodbuditi akcijo samoupravnega organiziranja sestavljene organizacije združenega dela in preučiti dohodkovne odnose med železarno Ravne in drugimi slovenskimi železarnami. Zavzemati se je treba za takšno dohodkovno ureditev, ki bo stvarna in v skladu z zakonom o združenem delu. Ugotoviti mora tudi, kako so skupne službe slovenskih železarn vpete v delo delovnih organizacij in kako je njihov osebni dohodek odvisen od rezultatov njihovega prizadevanja za poslovnost in višjo proizvodnost integriranih delovnih organizacij.

12. Pred osnovnimi organizacijami ZK so pomembne naloge. Predvsem je nujna večja odzivnost na pobude in kritike delavcev, bolj kritičen odnos do slabosti pri izvajanju zakona o združenem delu in večja ustvarjalnost pri iskanju konkretnih poti, dosledno izvajanje zakona o združenem delu in politike ZK. Zato morajo te naloge začeti uresničevati takoj, najpozneje pa do konca julija 1977.

Oktober morajo osnovne organizacije ponovno oceniti uresničevanje sprejetih sklepov in poslati poročilo na občinski komitej ZKS Ravne na Koroškem. Operativno so za izvedbo nalog zadolženi sekretarji ZK.

DOPOLNILO

V 12. številki Informativnega fužinarja smo objavili seznam dobitnikov državnih odlikovanj v občini Ravne, kakor smo ga pač prejeli. Zdaj se je izkazalo, da ni bil popoln, zato dopolnjujemo: Franc Bračko s Prevalj je prejel red dela s srebrnim vencem.

Urednik

Halda rine k Meži

DRUGA STRAN MEDALJE O ZDRAVSTVU

V Fužinarju smo 14. maja objavili članek »Zdravstveno varstvo«, v katerem so delavci spregovorili o zdravstvu nasploh. Tako so se dotaknili dolgega čakanja v naši obratni ambulanti ter da nekateri zdravniki preveč površno pregledajo paciente. Skratka, naši anketiranci so izrazili željo, da se bo morala zdravstvena skrb v bodoče izboljšati.

Na vsebino tega članka se je oglašil dr. med. Zdenko Krajina iz splošne ambulante na Prevaljah.

»Kljub temu, da nisem zdravnik v obratni ambulanti železarne Ravne, nisem mogel mimo tega, da se ne bi oglašil na objavljeni prispevek, ki opisuje današnje stanje zdravstvenega varstva delavcev železarne. Mislim, da je prav, da delavci prek svojega tovarniškega časopisa izražajo želje in nezadovoljstva. Vendar smatram, da bi se morali že zdavnaj prej pogovoriti s predstavniki Koroškega zdravstvenega doma in Železarne Ravne o nekaterih pomembnih aktualnih vprašanjih, ki se tičejo zdravstvenega varstva nasploh, pa tudi o težkočah v KZD ter o problemih delavcev železarne.

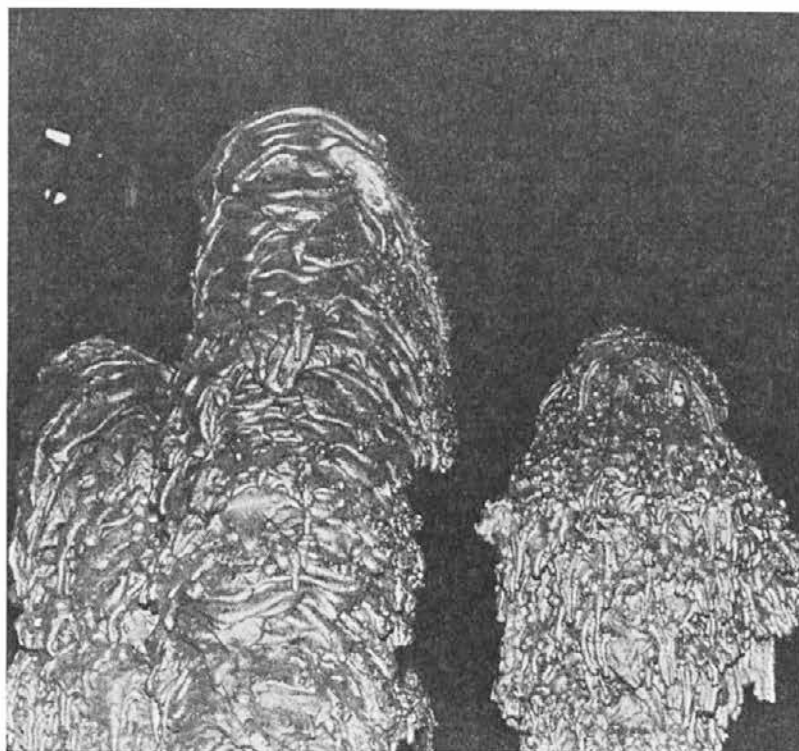
Kaj me je najbolj presenetilo v objavljenem prispevku? Predvsem to, da delavci preveč gledajo sami nase. Predvsem mislim, da ni prav, da so na tak način pričeli obravnavati delo zdravnikov. Nikakor jim ne more biti v ponos, da danes govorijo občani Mežiške doline, kakšni smo zdravniki na Ravnah in Prevaljah. Kako lahko pri vsem tem pozabljajo, da smo tudi mi zdravniki ljudje? Poglejte npr., po dežurstvih gremo v službo. Kaj ho-

čem s tem povedati? Predvsem to, da moramo biti kljub neprepani noči prijazni do svojih pacientov v ambulantah. Kljub velikemu obisku nam le uspeva, da smo do svojih pacientov v ambulantah in na domovih pozorni in prijazni.

Naj spregovorim nekaj besed tudi o poteku našega dežurstva. Zadnje čase se pogosto dogaja, da je precej takšnih občanov, ki kličejo zdravnika na dom brez potrebe. Danes nas imajo tudi za nekakšne inkasante. Ljudje na nas ob obiskih gledajo kot na tistega, ki je prišel kasirat naročnino za televizijo ali porabo elektrike. So primeri, ko nekateri celo mislijo, da opravimo obisk samo zato, da si ga lahko zaračunamo. Tudi takšne ljudi danes srečujemo zdravniki na Ravnah in Prevaljah. Celó tako daleč smo že prišli, da hočejo vsi vedeti več od nas zdravnikov. Večkrat smo zdravniki tudi izpostavljeni fizičnim pritiskom pijanih občanov. Vse tako kaže, da bomo morali zdravniki poleg svojega zdravniškega znanja obvladati tudi prijeme karate, da se bomo lahko obvarovali tistih pacientov, ki se hočejo v pijanosti maščevati, ne vem za kaj.

Ob koncu je dr. Krajina še povedal, da bi se končno le morali v železarni vprašati, zakaj so ob prostih sobotah prazne čakalnice, ob delovnih dnevih pa je gneča pri zdravniku nepopisna. Dodal je še tudi, da se mora vsaka zdravniška komisija pač nekemu zameriti. Če se ne bi, ne bi delovala dobro. Seveda je pristojnost komisije, da odloči, kdaj je kdo spet sposoben za delo.

F. Rotar

Naši kapniki

analize delovanja skupščinskega sistema, organiziranja in delovanja SIS, ustavnega konstituiranja in delovanja KS. Zelo zavzeto smo ocenili tudi razvoj organizacije, ki je ponovno zavzela povezovalno funkcijo med družbenopolitičnimi organizacijami. V tej oceni smo skušali ugotoviti, koliko smo v SZDL sposobno politično frontno organizirati vse delovne ljudi, ki se borijo za našo ustavo, za samoupravni socializem, za socialistične odnose, za bratstvo in enotnost nasploh in ne nazadnje za boljši jutri. Mnogo truda smo vložili tudi pri akciji srednjeročnega planiranja v gospodarstvu, KS in SIS. V zadnjem obdobju pa osrednjo skrb posvečamo pripravi na volitve v 1978. letu.

»Kako pa SZDL v Mežiški dolini organizira priprave na volitve?«

»Priprave na volitve smo začeli že marca, ko smo na predsedstvu OK SZDL sprejeli interni časovni rokovnik in program. Zatem smo pripravili skupaj z občanskim sindikalnim svetom obvestilo o postopku, ki je sledil pred evidentiranjem. V TOZD in KS so morali zagotoviti nemoten postopek evidentiranja, oživiti in dopolniti koordinacijske odbore za pripravo volitev. Pripravili so tudi lastno oceno uspešnosti delovanja delegacij in primernosti delegatske širine znotraj TOZD in KS. Pripravili so oceno kadrov in politiko kadrovanja pred volitvami in rokovnik za izvedbo evidentiranja. Šele s pripravo vseh teh nujno potrebnih elementov so lahko v TOZD in KS začeli z evidentiranjem.

V TOZD in KS imamo veliko ljudi, ki so že bili evidentirani, pa vsceno še vedno ne dobimo izpisanih popisnic, kar nas precej moti pri našem nadaljnjem delu. Morali bodo pohiteti, če hočejo, da bodo vse to lahko opravili do določenega roka. Predsedstvo OK SZDL pa je na svoji zadnji seji sprejelo osnutek odloka oziroma dogovora o določitvi delegatskih mest za zbor združenega dela in

skupščine SIS. V kratkem bomo pripravili še predlog novega kadrovanja za vodilne funkcije v SO in SIS.

»Zadnje čase je precej nezadovoljstva s preskrbo v Mežiški dolini. Kako rešuje to stvar OK SZDL?«

»Preskrba v občini je z dograditvijo Name boljša vsaj na Ravnah, v drugih krajih pa je še vedno precej nezadovoljstva in občani se obračajo na nas predvsem zaradi slabe založenosti s sadjem in zaradi slabe kvalitete kruha. Ponekod pa preskrba zahteva tudi širše rešitve. V Žerjavu že vrsto let ni primerne trgovine. Kaj je naredila OK SZDL, da bi se stanje izboljšalo? Tudi to problematiko bodo morali reševati delovni ljudje po samoupravno organizirani poti z dogovarjanjem in opozarjanjem. Občinska konferenca SZDL je prav zato prek vseh KK SZDL pomagala ustanoviti potrošniške svete, ki so organi vsake krajevne skupnosti. Teh svetov naše KS še niso povsod ustanovile. Prek njih bodo občani imeli vpliv na proizvajalce in potrošnike. Za vse te organe smo pripravili tudi predlog osnutka poslovnika in programa dela.

»Mladi naše občine že dalj časa opozarjajo družbenopolitične organizacije na svoje probleme. Kaj je tu naredila OK SZDL?«

»Probleme mladih moramo obravnavati v okviru materialnih možnosti. Najbolj pereč je problem zaposlovanja. Lani smo ta problem zelo resno obravnavali, ko smo zvedeli, da so mladi s končano poklicno šolo ostali brez dela. To je bil velik problem, ko na drugi strani vemo, da je naše gospodarstvo še do nedavnega delavce iskalo zunaj občine. To je tudi pokazalo določen zastoj pri investiranju v nova delovna mesta. Nekoliko več pa imamo v naši občini nezaposlenih trgovskih delavcev in delavk. To pa zato, ker še vedno ne izobražujemo po potrebah našega gospodarstva, pač pa po tem, kakšno šolo ima-

NAŠ INTERVJU:

Ni počitnic za SZDL

Kljub že počitniškemu razpoloženju smo obiskali Filipa Jelena, sekretarja OK SZDL Ravne, in ga prosili za razgovor.

»KK SZDL opravljajo kar dvojno delo. Reševati morajo probleme v svojih krajih, pa še naloge, značilne za vso občino. Tak način dela je dober, saj se tako nobena KK ne zapre ozko vase. V resnici pa nosijo vse delo, saj morajo reševati morebitne probleme krajanov. O vsakem pomembnem vprašanju pa seznanjajo OK SZDL in njene organe. V sedanji mandatni dobi sta bila delo in povezava z OK SZDL dobra.«

»Katera pomembna vprašanja sedaj rešuje OK SZDL Ravne?«

»Občinska konferenca SZDL ima sestavljen letni program dela za konferenco in predsedstvo OK. Ta program redno izpolnjujemo. Do sedaj smo največ pozornosti posvetili ocenam delovanja temeljnih samoupravnih skupnosti v obdobju delovanja delegatskega sistema. Na začetku se je občinska organizacija SZDL vključila v

konstituiranje temeljnih samoupravnih skupnosti, v zadnjem času pa smo pripravili skrbne

Filip Jelen

mo v bližini občine ali večje delovne organizacije.

Seveda je to le eno od odprtih vprašanj mladih v naši občini. OK SZDL je tej problematiki posvetila sejo svoje konference. Nosilci gradiva in razprave so bili mladi v TOZD, šolah in KS. S konferenco pa v celoti ne moremo biti zadovoljni, ker mladi v razpravi niso pokazali dovolj iniciative za rešitev in osvetlitev svojih problemov. V razpravo se niso vključili s srcem, temveč kakor z nekim odporom, češ saj nam razprave ne bodo prinesle nič novega. Mislim, da so mladi tu v veliki zmoti. Čim več morajo opozorjati na svoje probleme.

»Kaj bi hoteli ob tej priliki še sporočiti našim občanom?«

»Končali smo drugi del planiranega za srednjeročno obdobje 76—80 v SIS. Programi, ki so jih pripravili naši delegati v SIS, so

zahtevali težko delo usklajevanja. V začetku so bili plani preveč zahtevni in neuskajeni z zmoglostmi našega gospodarstva. Dogovarjanje in usklajevanje je bilo zelo mučno in zapleteno še posebej zato, ker so ob planih nastajala šele določena merila na republiškem nivoju. Pomembno je, da smo tudi drugi del srednjeročnih planov SIS posredovali delavcem skupaj v enem povzetku, vodjem delegacij pa širše, v paketu. Želim se zahvaliti delavcem za njihovo razumevanje, ker se na tak način kaže, da je svobodna menjava dela možna oblika neposrednega odločanja delovnih ljudi za financiranje dejavnosti v SIS. Sedaj pa so nosilci programov zavezani, da delavcem nudijo dogovorjene usluge in dosledno uresničijo svoje zastavljene programe.«

F. Rotar

ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO LETO 1977/78

Kot vedno doslej smo tudi za prihodnje šolsko leto razpisali štipendije v časopisu VEČER ter tako zagotovili možnost enakopravnega kandidiranja vsem, ki se želijo šolati za eno od razpisanih strok in smeri.

Število štipendij, ki jih želimo podeliti, se tudi letos giblje v okviru, določenem pred nekaj leti, in znaša letno okoli 25 štipendij na visokih, višjih ter srednjih šolah, ter nekaj več kot 100 štipendij za poklicne šole. Z razpisanim številom štipendij bi ugotovili kadrovske sestave naših TOZD in delovnih skupnosti, predviden s srednjeročnim planom 1976—1980, in sicer:

— delavcev s poklicno šolo bi bilo 38% od skupnega števila delavcev. Takrat 28%,

— delavcev s štiriletno srednjo šolo 17%, takrat 13,6%,

— delavcev z visoko in višjo šolo 5,8%, takrat 3,6%.

Omenjene spremembe izobrazbenega sestava delavcev seveda ne bi dosegli le s štipendiranjem, temveč tudi s šolanjem ob delu. Stanje je sedaj tako, da se za me-

talurške poklice vseh izobrazbenih stopenj in strok šola ob delu 37 delavcev, štipendistov je 50; za kovinarske oziroma strojniške poklice se šola ob delu 81 delavcev, štipendistov je 221; za ostale poklice se ob delu šola 64 delavcev in 52 štipendistov. Skupaj torej 505 ali 10,9% od števila delavcev.

Za šolsko leto 1977/78 je odbor za kadre razpisal 13 štipendij na štiriletnih srednjih šolah, na triletnih poklicnih šolah 123 ter na dveletni poklicni šoli 41 štipendij. Vseh razpisanih štipendij je 190.

Ker se za študij družboslovnih smeri v Jugoslaviji odloča več kot 67% generacije, za poklicne šole pa le okoli 15%, obstaja bojazen, da za vse razpisane štipendije naravoslovno-tehniške smeri ne bo zadosti kandidatov. Z naše strani je sicer vložena večji napor za pravočasno poklicno usmerjanje mladine, vendar ocenjujemo, da bo uspeh večji šele, ko bo pomen pravočasnega poklicnega usmerjanja dojela celotna družba. S pojmom »družba« pa razumemo tudi starše, ki so še vedno odločilen poklicni usmerjevalec.

— priporočilo,

— »stališča«.

K drugim posebnim aktom spadajo:

- družbeni plan občine,
- proračun in zaključni račun,
- urbanistični plan,
- drugi plani.

Odlok je najbolj splošna oblika normativnega akta — pravnega predpisa, ki ga sprejemajo zbori občinske skupščine. Z odlokom občinska skupščina kot oblastveni predstavniški in najvišji organ samouprave na območju občine predpiše pravila v skladu s pristojnostjo, ki jo ima za uravnavanje na določenem področju družbenega življenja. Z odlokom se

predpiše pravice in dolžnosti občanov, temeljnih in drugih organizacij združenega dela ali lastnih organov na območju občine.

Odlok občinske skupščine je zakon v občinskem merilu. Imeti mora obliko in sestavine, ki so podobne zakonu. Podpisan mora biti od predsednika občinske skupščine. Odlok je veljaven le, če je javno objavljen v uradnem glasilu.

Odredba je splošen predpis, s katerim se praviloma urejajo posamezne konkretne situacije, ki pa so splošnega pomena in obvezujejo vse občane ali organizacije združenega dela.

Navodilo je splošen izvršilni predpis, s katerim skupščina občine določi pravila za ravnanje pri izvrševanju posameznih nalog, zlasti upravnih.

S poslovnikom občinska skupščina določi svojo notranjo organizacijo in način dela.

Pomen splošno političnih in drugih posebnih aktov je dovolj razumljiv.

Odlok se sprejema praviloma v dveh fazah, in sicer kot osnutek in kot predlog.

Sprejemanje normativnih aktov skupščine občine Ravne

V preteklih treh letih je bil v pretežni večini predlagatelj pravnih predpisov — odlokov, ki jih sprejema občinska skupščina, izvršni svet, in sicer v 90 primerih in v 10 primerih drugi organi oziroma organizacije.

Sestavljenci osnutkov odlokov oziroma predlogov odlokov so bili predvsem predstojniki upravnih organov. O predlogih odlokov je zatem neposredno odločal izvršni svet, ki jih je nato posredoval v sprejem zborom občinske skupščine.

Po dvofaznem postopku pri izdaji predpisa — odloka je občinska skupščina:

— kot osnutek odloka obravnavala 19 primerov,

— kot predlog odloka obravnavala 19 primerov.

Ostale odloke je občinska skupščina sprejela po enofaznem postopku, tj. kot predlog odloka: teh primerov je bilo 81. Inicijatorji in predlagatelji za izdajo odlokov so bili v pretežni večini upravni organi. Težnja pa je, da bi iniciativa prišla od drugih dejavnikov.

Žerjavski plin odganja turiste iz Črne

Znano je, da se prebivalci Črne in okolice že dalj časa srečujejo z onesnaževanjem njihovega okolja, ki je postalo tako močno, da so nekateri že pričeli preseljevati nižje v dolino. Poleg onesnaževanja pa se danes srečujejo tudi z dokaj slabo preskrbo. Kako rešujejo oba dokaj pereča problema, nam je povedal Alojz Germ, predsednik KK SZDL Črna.

»KK SZDL Črna je intenzivno vključena v razreševanje najbolj perečih problemov, ki tarejo prebivalce zgornje Mežiške doline. Tako smo se vključili v razreševanje naše preskrbe, ki je v tem delu naše doline še najbolj zapostavljena. Vsa leta pa si prizadevamo, da bi tudi Črna šla v korak z drugimi kraji v občini. Kljub temu da v Črni nimamo večje možnosti za zaposlovanje, saj se večina naših krajanov vozi na delo v druge kraje, vendar moramo prav tako sami graditi stanovanja. Gradijo jih naslednje delovne organizacije: Stavbenik, osnovna šola, Lesna Slovenj Gradec, TOZD gozdarstvo Črna, zadnje čase pa že tudi prevaljski VIATOR. Vsi TOZD v železarni Ravne pa ne želijo graditi stanovanj v Črni.«

»Katera aktualna vprašanja rešujete sedaj?«

»Trenutno smo najbolj angažirani pri analizi delegatskega sistema, pri pripravi evidentiranja delegatov za volitve 78. Precej pa tudi obravnavamo letošnji program naše KS. Tudi nimamo v vseh zaselkih organiziranih odborov SZDL, na primer v Javorju, Bistri, na Ludranskem vrhu. Krajan, ki živijo tod, so odrezani od vsakega družbenopolitičnega dogajanja v dolini. Dosti težje se sestajajo in povedo svoja mnenja. Pri bodočih volitvah bomo morali evidentirati nove kandidate iz teh zaselkov.«

»Črnjani s preskrbo niso najbolj zadovoljni. Kako ste tu prisotni aktivisti SZDL?«

»Občani še zmeraj nismo zadovoljni s kvaliteto kruha, pa tudi izbira je zelo slaba. Že ob začetku letošnjega leta so nam svetovali, naj gojimo v Črni in okolici zaradi onesnaževanja manj zelenjave doma. Zato bi bilo nujno, da bi se pač preskrba izboljšala. Kot pa kaže, je iz dneva v dan slabša. Poglejte, veliki predeli, ki so sestavni del naše krajevne skupnosti, so zvečana brez trgovin. Skratka, trgovska mreža je v naši KS ena najslabše organiziranih v Mežiški dolini. Res je, da so pred nedavnim pričeli v Podpeci adaptirati hišo, v kateri je bila že leta trgovina. To je vse, kar so v vseh povojnih letih naredili za razvoj trgovske mreže za kraje zunaj Črne. Zadnje čase pa imamo tudi problem z našo lekarno. Ne vem, zakaj so koroške lekarnе ukinile dežurno službo v Črni. Prav zato je predsedstvo KK SZDL skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v Črni izrazilo protest proti takšni odločitvi. Mislim, da bodo le morali na neki način spet zagotoviti vstop v lekarno ob vsakem času.«

»Tovariš predsednik, gotovo je zaradi onesnaževanja v zgornji Mežiški dolini precej manjši tudi obisk turistov. Kaj o tem pravijo vaši krajanj?«

»Kljub nekakšnemu zatišju je onesnaževanje v Črni močno. Naša KK SZDL je letos organizirala akcijo čiščenja, v kateri so poleg krajanov sodelovali tudi otroci osnovne šole. Pri ohranitvi zdravja okolja bomo morali še več pozornosti posvetiti vzgojnemu izobraževanju. Sicer pa so posledice žerjavskega plina v Črni zelo velike. Od Mihevove žage do Male Črne bodo gozdovi kmalu zelo razredčeni. Še letos bodo morali

Občinskih normativnih aktih

Med normativne akte občinske skupščine, ki jih sprejemajo bodisi vsi zbori občinske skupščine, bodisi skupaj zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti, zbor združenega dela z družbenopolitičnim zborom ali pa zbor krajevnih skupnosti z družbenopolitičnim zborom: spadajo:

- statut občine,
- odlok,
- odredba,
- poslovnik,
- navodilo.

K splošno političnim aktom spadajo:

- deklaracija (bolj na zvezni in rep. ravni, ne v občini),
- resolucija,

gozdarji prav tu posekati okrog 8.000 kubikov iglavcev zaradi močne koncentracije žveplovega dioksida.

Seveda tudi turisti vedo, da je Črna precej nezdrava, zato ne silijo v naše kraje. Ni pa to edini vzrok. Precej so krive tudi delovne organizacije, ki se bavijo z gostinstvom in turizmom, ki posvečajo premalo pozornosti razvoju našega turizma. Edini hotel, ki ga imamo v Črni, ima zato že nekaj časa stalno izgubo. Sedaj že celo pravijo, da ga bodo zaprli čez leto. Odprt naj bi bil samo v zimskih mesecih, ko je še največ turistov v Črni zaradi lepih smučišč. Vsem je znano, da je zadnje čase v Črni najbolj živahno ob turističnem tednu. Kljub zanimivim kmetijam se pri nas ne more uveljaviti kmečki turizem, ki danes še skoraj najbolj privablja obiskovalce. Prav je, da se ob koncu le vpra-

šamo, kdo je vsemu temu nazadovanju kriv. Vendar pa krivca ni treba iskati. Nad vsem razvojem gostinstva, turizma, živinoreje in gozdarstva gospodari uničujoči žerjavski plin. Zato Črnjani živimo v upanju, da bodo v jeseni letošnjega leta pričeli delovati novi filtri v Žerjavu in da bo tudi za nas zopet zasijalo sonce.

»Kaj nameravate storiti v Črni v zvezi s tem?«

»Kaj naj storimo? To se sprašujemo Črnjani že vsa leta. Najprej to, da si bomo izboljšali življenjske pogoje. Ponuditi moramo turistom pestrejšo abonmaje v našem hotelu. Predvsem pa bomo morali dati turistu vsaj tisto, česar nam žerjavski plin še ni uničil, to je voljo do življenja in prijazenost naših krajanov.«

F. Rotar

Poklicni gasilci železarne na zagrebškem letališču. Na enodnevni ekskurziji so tu prvič videli gašenje z gasilno vodo, ogledali pa so si tudi mednarodno razstavo gasilske opreme.

INSTITUT »JOŽEF STEFAN«, LJUBLJANA

IZOTOPI NISO NEVARNI

Radioaktivni izotopi postajajo dragocen pripomoček v strokovnjakovih rokah. Odkar deluje na našem inštitutu reaktor TRIGA Mark II, ki proizvaja radioaktivne izotope, lahko kar v domovini zadostimo vse večjemu povpraševanju po njih.

Radioaktivni izotopi, ki jih je treba skoraj redno izdelati umetno, sevajo gama žarke, te je pa mogoče skoraj vedno in na vsakem mestu tudi meriti. To dragoceno lastnost, da se sami izdajajo, pa s pridom izkoriščamo lahko na številnih področjih. Lastnost, da

neka snov seva in se s tem sama izda, je več kot primerna za gradbenike, telefoniste, komunalce, vodarje, energetike, železarje, tekstilce, papirničarje, zdravnike, poljedelce, predelovalce hrane in številne druge.

Praktični primeri nam bodo približali njihovo uporabnost. Vemo na primer, koliko pitne vode se brez haska izliva iz vodovodnih cevi v zemljo, kar je spričo trajne skrbi, da nam bo zmanjkalo zdrave vode, še posebej pomembno. Pri tem moramo pomisliti, da so številne cevi (najsij gre za vodo-

vodne kanalske ali telefonske) položene pod betonskimi, asfaltnimi ali kamnitimi tlemi in jih je treba na mestu, kjer domnevamo, da pušča voda (fekalije) razkopati. Če mesto ni pravo, je treba pogosto uničiti desetine metrov tal, vse dotlej, dokler ni odkrita napaka. Če se pod določenim pritiskom uvede v cev radioaktivni izotop se pri priči izlije tudi ta. Tu pa tekočino, ki seva, odkrije že merilni aparat in z njo počeno mesto na cevi. Metoda je tako zelo natančna, da je z njo mogoče pri nezakriti cevi odkriti iztok le 0,001 cm³ tekočine na leto.

Vodovodno cev in tekoči radioizotop smo omenili zato, da bi poudarili, kako nenevarne so te snovi zlasti v strokovnjakovih rokah. Izotopi, ki jih uporabljamo v take namene, lahko razpadejo že v zelo kratkih časih in postanejo povsem nenevarni. Samo za primer naj povemo, da razpade radioaktivni kripton v prvobitno obliko fluora v dobrih štirih urah, fluor v 110 minutah, brom v 36 urah in tako dalje.

Napredne industrijske panoge uporabljajo radiativne izotope pri meritvah debelin papirja, notranjih poškodb v kovinah, z njimi je mogoče zasledovati morske ali jezerske tokove in gibanje podzemskih voda. Prav tako pa jih lahko uporabljamo pri sledenju gibanja klinkerja v cementniški rotacijski peči, slediti pa je mogoče tudi mešanje cementsa z agregatom v betonarnah.

Del industrije, ki je voljna osvojiti najsodobnejše metode, že sega po teh enostavnih, učinkovitih in nenevarnih postopkih.

Radioaktivne izotope v zadnjem desetletju vedno več uporabljajo tudi v medicini. Radioaktivni izotop fluora na primer pomaga zdravnikom onkologom pri odkrivanju rakastih pa tudi drugih obolenj kosti. Prvi v Jugoslaviji so to novo metodo s pomočjo Inštituta Jožef Stefan uvedli na onkološkem inštitutu v Ljubljani. Za preiskave pljuč pa uporabljajo radioaktivni kripton. Oba ta radioaktivna izotopa redno proizvajamo v reaktorju TRIGA Mark II.

INSTITUT »JOŽEF STEFAN«, LJUBLJANA

NAŠA AVTOMATSKA POSTAJA NADZORUJE OKOLJE

Rezultat večletnega usmerjenega dela na IJS v zvezi z varovanjem okolja je tudi avtomatska postaja, ki nadzoruje okolje — nekakšen elektronski stražar, ki ne prekinjeno javlja, kaj se dogaja s človekovim življenjskim okoljem. Naprava že priteguje vse tiste, ki hočejo na področju svoje delovne organizacije ali pa kar cele regije vedeti, kaj se v njihovi okolici v resnici dogaja. Mnogi hočejo imeti v rokah vsak trenutek »materialni dokaz« proti očitkom, s katerimi jih zasipajo občani, češ da zastrupljajo zrak in vodo bolj, kot to dovoljujejo predpisi.

Postajo, ki jo je mogoče za različne potrebe različno dopolnjevati, vodi mikroročunalnik.

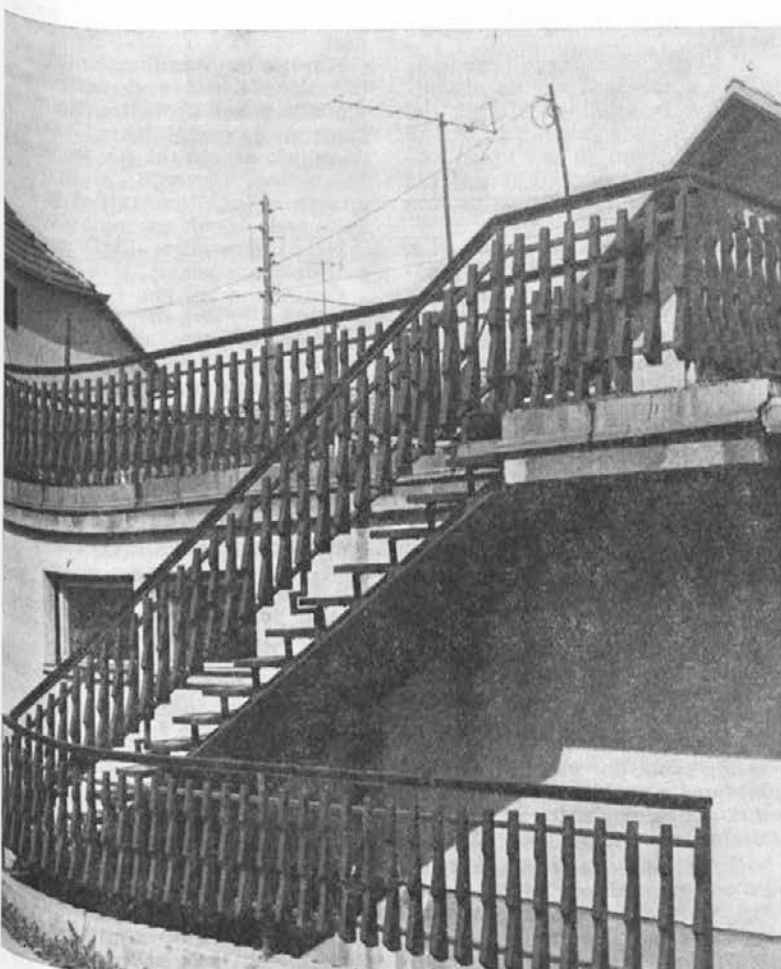
Postaja omogoča tako delovnim organizacijam kot raziskovalcem zbrati številne hidrometeorološke podatke, o kvaliteti zraka in voda, ki jih je mogoče uporabiti bodisi

pri ukrepih za varovanje okolja ali kot del podatkov pred pričetkom izgradnje kakega novega objekta.

Velja še posebej poudariti, da prav zaradi vgrajene elektronike lahko ta postaja sproti obdeluje vse sprejete podatke in jih posreduje dalje.

Postaja je zgrajena tako, da je mogoče nanjo priključiti teleprinter, luknjalnik traku, magnetno kaseto, analogne registrirne elemente in podobno za zapis podatkov na postaji ali pa jo vključiti v nadzorno omrežje.

V Sloveniji imamo doslej že približno 40 različnih merilnikov za merjenje onesnaženosti. Podatke teh merilnikov sedaj obravnavamo in obdelujemo ročno. Z uvedbo avtomatskih postaj in njihovo povezavo v nadzorno omrežje pa bodo že obdelani podatki o onesnaževanju okolja vsak trenutek na voljo vsem uporabnikom.

Upokojenski veliki Z

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 5843 Stange K., Kontrollkarten für messbare Merkmale 1975.
- 5844 Chadwick G. A., Metallography of Phase Transformations 1972.
- 4925/36 Gueng W., Pneumatische u. hydropneumatische Steuerungstechnik 1976.
- 5845 Ziehen von Drähten, Rohren, Stangen.
- 5846 Heckl M., H. A. Müller, Taschenbuch der Technischen Akustik 1975.
- 5847 Jeffery P. G., Gas Analysis by Gas Chromatography 1972.
- 5848 Bruchuntersuchungen und Schadenklärung 1976.
- 5849 Handbuch der Schaden Verhütung 1976.
- 5850 Schoeffler J. D., Minicomputers, Hardware, Software and Applications 1972.
- 5851 Green P. E., Computer Communications 1975.
- 5852 Projekt z obratovnimi navodili za izenačevalno peč v EPŽ 1977.
- 3587/408 Kolenko T., Preiskava obratovanja konti peči II. 1976.
- 5853 Drapič S., Mašinski elementi I. 1971.
- 5854 Drapič S., Mašinski elementi — Mehanički prenosniki 1971.
- 5855 Ajvaz V., Merjenje deformacija i napreznja 1969.
- 5856 Mirković A., Hidraulički strojevi 1972.
- 5857 Mirković A., Elementi strojeva 1975.
- 5858 Agroskin I. I., Hidraulika 1973.
- 5859 Kontrola uspešnosti poslovanja I, II.
- 5860 Fedosyev V., Strength of Materials 1973
- 5861 Runyantsev S., Industrial Radiology.
- 5862 Höll K., Wasser Untersuchung — Beurteilung — Aufbereitung 1970.
- 3587/409 Macur V., Vpliv parametrov pri izdelavi jekla na velikost primarnega zrna 1977.
- 5863 Clark D. S., Physical Metallurgy for Engineers 1962.
- 5864 Reed H. E. R., Physical Metallurgy Principles 1973.
- 5865 Welz B., Atom Absorptions Spektroskopie 1975.
- 5866 Altenpohl D., TP Die Zukunftformel 1975.
- 5867 Vorträge der Infrarot Sondertagung Material und Bauteilprüfung durch infrarot Stahl 1975.
- 5868 Shewmon G. P., Transformations in metals 1969.
- 5869 Wilson A. L., The Chemical Analysis of Water 1974.
- 5870 Cotterill P., P. R. Mould, Recrystallization and Grain Growth in Metals 1976.
- 5871 Wöhlbier F. H., Mechanical Properties I, 2. 1975.
- 5872 Rudman P. S., J. Stringer, R. I. Jaffee, Phase Stability in Metals and Alloys 1967.
- 5873 Pinta M., Atomic Absorption Spectrometry 1975.
- 5874 Bek V., P. Čatoš, Impregnacija namota električnih proizvoda 1970.
- 5875 Stefanini B., S. Babič, M. Urbiha — Feuerbach, Matrične metode u analizi električnih mreža 1975.
- 5876 Stern C. A., Air Pollution Third I. 1976.
- 5877 Čeljut K., Organizacija i funkcioniranje digitalnih komputera 1971.
- 5878 Kafedžič A., Izrađeni zadaci iz matematike 1972.
- 5879 Radunović D., Tržišna politika organizacije udruženog rada 1976.
- 5880 Bogič V., Osnovi organizacije poslovnog sistema 1976.
- 5881 Marković D., Samoupravno organizovanje udruženog rada 1977.
- 5882/a Muhar P., Hladno valjanje, adjustiranje in odprema trakov in plošč 1975.
- 5882/b Kürner O., Cundrič I., Hladno valjanje. Žarjenje hladno valjanih trakov 1975.
- 5882/c Janut J., Hladno valjanje. Napake toplo in hladno valjanih trakov 1975.
- 5882/d Jamer J., Jezeršek A., Tušar A., Hladno valjanje. Osnove hladne predelave in situacija ter organizacija hladne valjarne 1975.
- 5882/e Ravnik B., Hladno valjanje. Regeneracija in nevtralizacija kislin 1975.
- 5882/c Jamet J., Hladno valjanje.
- 5882/f Jezeršek A., Hladno valjanje. Luženje trakov 1975.

- 5882/g Rozman J., Hladno valjanje. Hladno valjanje trakov 1975.
- 5882/h Jamer J., Hladno valjanje. Priprava toplo valjanih trakov 1975.
- 5882/i Pikon J., Hladna valjarna Bela. Ameriška dokumentacija za HV Bela 1975.
- 5883 Netz H., Netz Formeln des technischen Grundwissens 1976.
- 5884 Wolff J., Kreatives Konstruieren 1976.
- 5885 Dahl W., H. Rees, Die Spannungs Dehnungs Kurve von Stahl 1976.

- 5886 Strassburger C., Entwicklungen zur Festigkeitssteigerung der Stähle 1976.
- 5887 Gruden M., Elektromagnetna nihanja in valovanja I-V. 1975.
- 5888 Toporišič J., Slovenska slovnica 1976.
- 5889 Hydrogen embrittlement testing 1974.
- 5890 Analysis of Casting Defects 1974.
- 5891 Eversheim W., H. P. Wiedahl, Rationelle Auftragsabwicklung im Konstruktionsbereich 1971.
- 5892 Shell Process Foundry Practice 1973.

Kakšno slovenščino pišemo

»Ker je žena združevala delo v popoldanski izmeni, je nastopil problem kuhanja kosila. Po razrešitvi problema individualne prehrane sem se primarno ukvarjal z reševanjem problematike uspešnosti svojega otroka v šoli. Potem sem sodeloval pri prizadevanju otroka za izdelavo domače naloge.«

Če bi kdo tako govoril doma, bi rekli, da ni pri pravi. Pa vendar bi možak samo prenesel jezik sestankov in gradiv za seje v zasebno življenje. Da ne pišemo tako? Poglejmo!

»Financiranje teh del je bilo izvršeno.« (Ta dela smo financirali — plačali).

»Posledica nedoseganja plana.« (Ker nismo dosegli plana — izpolnili načrta).

»Ponekod je prisotno več statističnih podatkov.« (Ponekod imamo več statističnih podatkov.)

»Posluževati smo se morali tudi izterjave davkov na domu.« (Davke smo morali izterjevati tudi na domu.)

»V okviru upravnega organa je bila opravljena večina organizacijskih in administrativnih del v akciji za vpis posojila za ceste.« (Upravni organ je pri vpisu posojila za ceste opravil skoraj vsa organizacijska in administrativna dela.)

»Upravni organ je sodeloval v prizadevanjih krajevnih skupnosti pri modernizaciji lokalnih cest.« (Upravni organ je krajevnim skupnostim pomagal posodobiti lokalne ceste.)

»Uspešnost reševanja problemov posameznikov je odvisna od pravočasnih informacij.« (Težave — stiske — posameznikov rešujemo uspešno, če pravočasno dobimo podatke.)

»Organizacije združenega dela, ki opravljajo dejavnost vzdrževanja javnih cest...« (Organizacije združenega dela, ki vzdržujejo ceste...)

»Delo je bilo usmerjeno predvsem v reševanje problematike ohranitve živih(!) kmetij.« (Poskušali smo ohraniti predvsem obljudene kmetije.)

»Potrebno bo vložiti več poglobljanj v probleme kraja.« (Bolj se bo treba poglobiti v težave — posebnosti — kraja.)

»Delovanja delegatskega sistema ne smemo pustiti životariti, kajti tudi to je ena od nalog našega dela.« (Delovanje delegatskega sistema je tudi naša naloga, zato ga ne smemo pustiti životariti.)

»Ne strinja se s predhodnimi diskutanti, da so bile vse iznesene težave objektivne narave.« (Ne strinja se s tistimi razpravljalci, ki pravijo, da so bile vse težave objektivne.)

Kaj kažejo ti primeri? Predvsem dosledno glagolniško izražanje namesto glagolskega, potem pa še kopicenje glagolnikov. Ker pa so glagolniki samostalniki, ki izražajo stanja, dobi-mo torej okorne samostalniške tvorbe. Težak stavkov za težkim stavkom da seveda težak odstavek, vrsta takih odstavkov pa težko berljiv sestavek.

Ne da bi bila raba glagolnikov sama po sebi kaj slabega. (Laže prepoznamo tiste z obrazili -je: govornjenje, vpitje, teže druge: žetev, rešitev, okrepitev, služba, zadetek). Vendar v naših primerih ne gre za rabo, temveč za zlo-rabo, saj kopicenje glagolnikov v istem stavku daje t.i. samostalniške sklade, ki povzročajo težko razumljivost in nejasnost.

Ker pa zelo radi uporabljamo hkrati tudi celo vrsto ustaljenih modnih rekel (fraz) ter jih družimo s samostalniškimi skladi, nastajajo stavki, ki jih je komaj še možno sloveniti z uporabo enakih besed. Pomagati si je treba s smiselnimi poenostavitvami.

Nekaj (spomladi 1977) najbolj priljubljenih rekel:

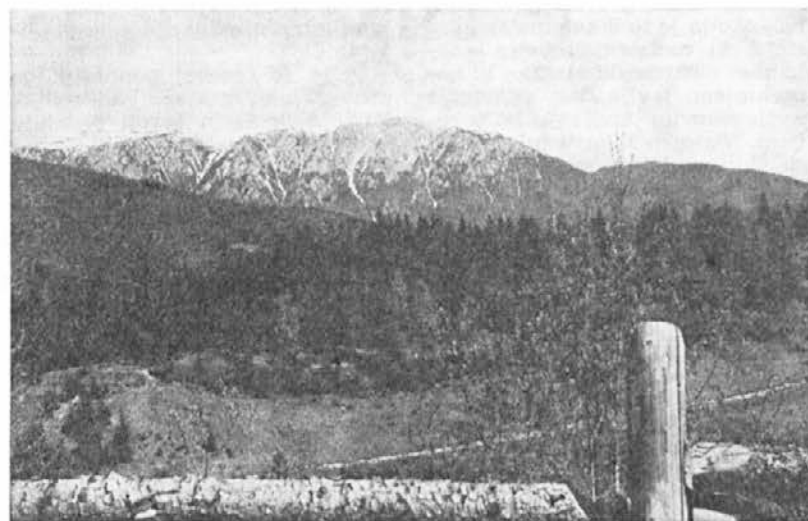
Optimalne rešitve, povezovanje v tokove (slabo, ker tekočin ne moremo vezati!), kreativna prisotnost («ustvarjanje» je pač kaj drugega kot npr. zapisovanje, prepisovanje, razpravljanje, zato je raba v tej zvezi redko upravičena), hotenje po večji povezanosti, prisotni problemi itn.

Nekaj primerov takšnega nabuhlega, dolgoveznega, zato tudi abstraktnega (meglenega) izražanja:

»V prihodnje bomo morali posvetiti posebno pozornost vgrajevanju določil sporazuma v vsakodanjo stvarnost.« (Verjetni smisel: Paziti bomo morali, da bomo sporazum res tudi izvajali.)

»Komisija želi že uvodoma poudariti, da je vrsta nalog, sprejetih na konferenci SZDL in skupščini, dolgoročnega značaja, nekatero so kratkoročnejše.« (Krajše: Konferenca SZDL in skupščina sta sprejeli vrsto nalog — dolgoročne in kratkoročne.)

»Ob snovanju srednjeročnega načrta proizvodnje in razvoja smo vložili maksimalne napore v njegovo usmeritev in realnost.« (Verjetno: Zelo smo se trudili, da

Zadaj pa gore

bi bil zasnovani srednjeročni načrt dober in realen.)

»Pri oceni uspešnosti delovanja osnovne organizacije v določeni sredini moramo biti dovolj kritični.« (Ker vsaka osn. org. pač neke deluje bolj ali manj uspešno, bo dovolj, če rečemo: Delo vsake osnovne organizacije moramo oceniti kritično.)

»Trenutno poteka akcija SZDL na področju delovanja mladine.« (Zelo verjetno: SZDL zdaj razpravlja o delu mladine.)

»Trebajo je gledati, da se da prednost tistim investicijam, ki so najbolj potrebne.« (Prednost imajo najbolj potrebne investicije — naložbe.)

»Permanetno smo prisotni pri kreiranju novega samoupravnega sporazuma.« (Nenehno (?) pomagamo sestavljati — pisati — novi samoupravni sporazumi.)

Dodajmo še neuporabljane sinonime (ograja — plot, lonec — pisker), nepoznavanje zaimkov, s katerimi se izognemo utrujajočemu ponavljanju zmeraj istih samostalnikov, ter nepotrebne tujke, pa smo našli v glavnem sestavine, s tem pa tudi domala vse značilnosti vsakdanje pisane slovensčine. Dobesedno ni pravila dobrega sloga, ki ga ne bi nenehno kršili. Grešimo namreč proti natančnosti, jasnosti izražanja, lahkotnosti in jedrnatosti, in sicer tako vztrajno in dosledno, da dvomim, ali je glavni oziroma edini vzrok zares samo nepoučenost, neznanje stilistike ter odtujenost resnici: najbolj preprosto je najbolj prav.

Jezikovna neosveženost more biti eden od razlogov za takšno pisanje, ne pa najvažnejši. Zdi se namreč, da s takšnim izražanjem pogosto prav namerno stvari le nakazujemo, nanje namigujemo, namesto da bi jih povedali kratko in jasno. »Meglo delamo«, da se ne bi bilo treba komu zameriti in reči bobu bob. Saj pač nikomur ne stopimo na rep, če zapišemo:

»Ena temeljnih ovir je neustvarjalen odnos družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov pri uresničevanju delegatskih odnosov.«

Smisel tega »skrivnostnega« stavka je ta, da neke čisto dobro znane osnovne organizacije ZK, sindikata ali mladine oziroma čisto določeni delavski sveti s pomensko znanimi sekretarji ali predsedniki (ime in priimek) niso storili dovolj (celo to najbrž vemo, ali malo ali nekaj ali nič), da bi delegatski odnosi zaživeli.

Enaka meglja je stavek:

»Pri analizi dosedanjega dela delegacij in delegatov smo ugotovili, da so bili nekateri delegati dokaj slabo povezani z bazo.«

Torej namerno diplomatsko zavito izražanje, le da je to pač diplomacija na ravni krajevnih skupnosti in tozdov, kjer se med seboj vsi poznamo in tikamo ter se nočemo zameriti drug drugemu.

O velikih stavkih v republiških in drugih resolucijah ter o verjetnih vzrokih takšnega izražanja pa v prihodnji številki.

Marjan Kolar

Avtobiografija tvorca ameriške moderne ljudske pesmi pripoveduje pevčevu življenjsko zgodbo od otroštva do slave. V njej spoznamo tudi senčne strani Amerike.

(Po Knjigi 77 in Knjižnem trgu v Delu)

BLAŽ MAVREL

»Napišite kratko in slike nobene, sem ja tudi jaz majhen, nepomemben,« je rekel Blaž Mavrel prof. Stanku Kotniku, ko ga je ta prišel obiskat ter intervjuvat ob Blaževi 70-letnici.

Majhen, nepomemben v slovenskem, še celo v občinskem prostoru — tako je živel in pisal, tako je umrl.

Pred enajstimi leti si je za jubilej zaželel naposoda Puškinovega Jevgenija Onjegina pa Linhartovo Zupanovo Mico in Matička. Ob 80-letnici je želel videti natisnjene svoje še ne objavljene pesmi. Obe želji sta se mu izpolnili.

Bukovnik s Strojne, zazrt v romantično poetiko in njene zakone izpred 150 let, je bral, prevajal in pesnil daleč od sveta in kasnej-

ših literarnih tokov. Nekaj tankih knjižic pesmi — camarskih, ljubezenskih, domoljubnih, posvetilnih — to je njegova dediščina.

Majhen, nepomemben romar po knjige v študijsko na Ravne, ljudski pesnik, vabljen na literarne večere ob turističnih tednih v Crno. Sirotast, nejezičen, zaznamovan od desetletij samote vse premalo folklorno reprezentativen, da bi ga bilo mogoče za baharijo kje bolj vidno predstaviti.

V svoji starostnosti pa vendarle tako čudno moderen: tudi v samozaložbi je tiskal pa s svojo poezijo nikdar ni kaj prida zaslužil. Gozdarji so mu pred leti natisnili eno knjigo, prevajalski filmarji letos drugo. Oni so mu tudi leto dni pred smrtjo dali čutili, da ga cenijo in ga imajo radi. Tako lepo je na starost verjeti, da vsaj komu nekaj pomeniš.

Saj mrtvi ne berejo spominskih plošč.

Marjan Kolar

O BRANJU IN KNJIGAH

Arthur Schopenhauer

Kadar beremo, misli nekdo drug za nas: mi samo ponavljamo njegov miselni proces. S tem je tako kot pri pouku pisanja, ko učenec s peresom vleče po učiteljivih s svinčnikom zarisanih črtah. Torej nam je pri branju v veliki meri odvzeto miselno delo. Odtod občutno olajšanje, kadar od lastnega razmišljanja preidemo k branju. Toda med branjem je naša glava vendar le vežbališče tujih misli. Zato je tudi možno, da tisti, ki zelo veliko in skoraj ves dan bere, vmes pa počiva v brezmišelnem zapravljanju časa, polagoma izgubi sposobnost za lastno razmišljanje — kakor tisti, ki venomer jaha, pozabi hoditi. To pa se je zgodilo mnogim učenjakom — načitali so se do poneumnjenja. Kajti nenehno, v vsakem prostem trenutku znova nadaljevano branje še bolj hromi duha kot stalno ročno delo, pri katerem človek le lahko sledi svojim mislim. Kakor vzmet zaradi nenehne pritiska tujega telesa končno izgubi prožnost, jo tudi duh s trajnim vsiljevanjem tujih misli. In kakor si s preobilno hra-

V Logarsko

S KNJIŽNE POLICE

DOMAČA DELA

Taras Kermavner, Mesec dni s Cankarjem. Literarni esej. Lj. Samozaložba 1977. 200 str. 220 din.

Vzporedno tečejo interpretacije Cankarjevega Martina Kačurja ter avtorjeve dnevniške izpovedi in razmišljanja o našem času in njegovi kulturi. Zaradi svoje odkritosti utegne knjiga vzbuditi več kot poprečno pozornost.

France Černe, Koncert za raka. Proza s poezijo. Maribor, ZO 1976. 192 str. 100 din.

Avtor, univerzitetni profesor na ekonomski fakulteti, je v knjigi popisal umiranje in smrt svoje žene oziroma svoje doživljanje umiranja dragega človeka. Iskreno, z bolečino pisano delo je nazoren zgled za to, kako še tako doživeto podano trpljenje ne more postati umetnost, dokler se ne odmakne in ne dvigne nad sebe.

Mate Dolenc, Potopljeni otok. Novele. Maribor, ZO 1976. 291 str. 120 din.

Novele so štiri: Kraj: morje. Osebe v vseh: moški in ženska. Reportažno-filmsko-pogrošna napetost. A založba pravi, da so besedila oblikovana vseskozi umetniško pa da predvsem o morju in ribah še zlepa kak Slovenec ni napisal toliko lepega.

Ivan Matičič, Živi izviri. Roman. Ljubljana, MK 1977. 400 str. 198 din.

Roman opisuje trpljenje Slovencev in Hrvatov v fašistični

Italiji med obema vojnama. Ker v takratnih jugoslovanskih političnih razmerah takšno delo ni moglo iziti, je pisatelj čas dogajanja prestavil v deveto stoletje. Pa še potem ga je moral izdati v samozaložbi. Za to izdajo je delo priredil in spremno besedo napisal Rado Bordon.

Prevodi

Joseph Heller, Kavelj 22. Roman v dveh knjigah. Ljubljana, MK 1977, 268 + 318 str. 295 din.

Čas: 2. svetovna vojna, kraj: Sredozemlje, junak: antimilitaristično usmerjen letalec, nekaj intelektualistični Švejk, ki se upira ubijanju.

Michael Burk, Tribunal. Roman o nürnberškem procesu. Ljubljana, CZ 1977. 460 str.

Na zgodovinsko sojenje nemškimi vojnim zločincem je v slogu uspešnic pripeta zgodba, kako peščica nekdanjih esesovcev poskuša rešiti svoje gospodarje, a seveda ne uspe.

Irving Wallace, Klub oboževalcev. Roman, Maribor, ZO 1977, 645 str. 240 din.

Štirje tipi ugrabijo znano lepoticico. Kaj se dogaja med njimi v samotni gorski koči, na dolgo popisuje ameriški avtor podobnih uspešnic. Lahko in dražljivo branje.

Woody Guthrie, Zapisan slavi. Roman. Murska Sobota, Pomurska založba 1977. 423 str. 155 din.

no pokvarimo želodec ter škodimo celemu telesu, tako tudi s preveč duhovne hrane prenapolnimo in udušimo duha. Kajti več ko bremo, manj sledov zapusti prebrano v duhu: kot tabla postane, na kateri je mnogo napisano eno čez drugo. Zato sploh ne pride do »prežvekovanja«, s pomočjo katerega si edino lahko prisvojimo prebrano. Če kar naprej beremo, ne da bi kasneje o tem razmišljali, prebrano ne požene korenin in gre zvečina po zlu. Sploh pa se godi duhovni hrani enako kot telesni: komaj petdeseti del tega, kar zaužijemo, se asimilira, vse drugo na razne načine izločamo.

Poleg vsega pa na papir prenesene misli sploh niso nič drugega kot sled pešca v pesku. Pač vidimo pot, ki jo je ubral, toda da bi zvedeli, kaj je na tej poti videl, moramo uporabljati lastne oči.

Nobene pisateljske lastnosti, kot na primer moči prepričevanja, slikovitost, daru prisposodob, drznosti

ali grenkobe, kratkosti ali graci-oznosti, lahkotnosti izražanja, duhovnosti, presenetljivih nasprotij, jedrnosti, naivnosti in podobno ne moremo pridobiti, s tem da bremo pisatelje ki jih premorejo. Vendar pa moremo na ta način podobne lastnosti (če imamo nag-njenje zanje) v sebi prebuditi, se jih ovesti, lahko sprevidimo, kaj vse se da z njimi narediti, lahko se okrepimo v nagibih, da, celo v pogumu uporabiti jih, na primerih presodimo njihovo učinkovitost in se tako naučimo pravilne rabe, nakar jih vsekakor zares posedujemo.

To je torej edini način, kako branje oblikuje pisanje: da nas namreč nauči uporabe lastnih naravnih darov, torej zmeraj le s predpostavko le-teh. Brez tega se z branjem ne naučimo ničesar, razen hladne, mrtve manire in postanemo plitki posnemovalci.

Prev.: -k

ZBIRKA STO ROMANOV JE ZAKLJUČENA

Cankarjeva založba v Ljubljani si je leta 1964 zastavila zahtevno nalogo: izdati v zbirki sto najboljših (morda najznačilnejših) romanov na svetu. Po trinajstih letih marljivega dela je to pomlad naposled kot zadnja izšla Andričeva »Travniška kronika«.

Kakšen se nam kaže rezultat? Imamo naročniki na svojih policah res najboljše od najboljšega? Kaj menimo npr. o spremnih besedah, o obliki, formatu? Poskusimo na kratko povedati nekaj misli, odgovoriti na nekaj vprašanj.

Najprej: dobro — boljše — najboljše. Ne gre samo za to, da je okusov skoraj toliko kot bralcev, tudi največji strokovnjaki so ljudje in zmeraj bo eden dal prednost temu pisatelju oziroma delu, drugi drugemu. Urednik zbirke prof. dr. Anton Ocvirk je s svojimi sodelavci očitno uveljavljal istočasno več načel — časovno, zemljepisno, idejno, slogovno itn. Tako je zbirka časovno razpeta med antiko (Petronijev »Satiricon« in Heliodorjeve »Etiopske zgodbe«) in drugo polovico 20. stoletja (Butor, Robbe — Grillet). Čeprav so v veliki večini res

evropski avtorji, so dobro zastopani tudi Američani (Steinbeck, Faulkner, Anderson itn.), vsaj simbolično pa sta predstavljeni tudi Južna Amerika in Azija.

Glede na zvrsti je prikazana razvojna pot romana od viteškega in pustolovskega, prek romana v pismih in romantičnega do realističnega, naturalističnega, psihološkega ter ekspresionističnega do eksperimentalnega in »novega« romana. Rečemo celo lahko, da smo Slovenci prav pri romanu 20. stoletja v okviru te zbirke popravili precej zamud in lahko zdaj predstavnik najrazličnejših literarnih tokov beremo v dobrih prevodih z dokaj izčrpnimi spremnimi esejmi o avtorjih in delih.

Čeprav so te eseje napisali pripadniki različnih generacij, pa v njih morda pogrešamo različne metodične pristope do tekstov. Posamezni pisatelji so tudi predstavljeni nekoliko skromno, posebno anglosaški.

Prav tako je videti, da se je zasnova zbirke z leti nekoliko spremenila oziroma dopolnjevala. Po sedaj uveljavljenih merilih bi verjetno izpadla tako Londonov »Martin Eden« kot Jonesov

»Od tod do večnosti«, izdana prvo leto.

Žepni format knjig ustreza vse do obsega okoli 250 strani. Če so debelejšje, niso več priročne. Oprema je moderna, broširana vezava v bele platnice pa spet ne

posebno premišljena, saj več bralcev knjige težko prenesejo. Vendar kljub vsem tem pripombam velja, da je opravljeno zares veliko in pomembno založniško delo.

M. K.

NAČELA IN GESLA

— Resen problem realizacije proizvedenih dobrin zahteva ustrezne rešitve ne samo v iskanju novih tržišč ali novih proizvodov, temveč tudi v drugačnem pristopu proizvajalcev do kupcev pri obravnavanju njihovih zahtev in želj tako za nove kakor tudi za že uvedene proizvode.

— Organizacija, ki sproti spremlja svoje poslovanje, je vedno na tekočem, ali posluje zdravo ali ne.

— Akumulacija oziroma investicije, tehnični napredek in prirastek prebivalstva so glavne gonilne sile rasti narodnega gospodarstva.

— Nesmotrno, lahkomišelnost in potratno gospodarjenje povečuje stroške proizvodnje in zmanjšuje dobiček oziroma dohodek.

— Delovne organizacije morajo sistematično in nepretrgano preučevati tudi kreditni trg.

— Prenašanje odgovornosti in dela na druge ter linija najmanjšega odpora naj ne bosta značilnosti naše delovne organizacije.

— Specializacija in boljša organizacija v proizvodnji znižujeta stroške in na ta način zvišujeta konkurenčno sposobnost delovne organizacije.

— Tudi vodilni delavci se lahko motijo, zato naj se njihove odločitve ne izvajajo pod pritiskom in za vsako ceno.

— Tržni vidiki narekujejo pospešeno amortizacijo, kajti le z modernejšo opremo lahko dosežemo večjo konkurenčnost.

— Faktor onesnaževanja okolja je tudi ekstenzivno gospodarjenje s surovinami in energijo.

— Osnovni pogoj za stabilizacijo našega gospodarstva je povečanje produktivnosti dela, boljše izkoriščanje zmogljivosti in večja gospodarnost ter rentabilnost dela.

— Neodgovornost pri delu najbolj škoduje nam samim, kajti delimo lahko samo tisto, kar smo ustvarili.

— Delavci morajo boljše poznati način oblikovanja in delitve dohodka, da bi lahko stalno vplivali na uspeh poslovanja.

— Določanje optimalnih programov proizvodnje, da bi dosegli bodisi maksimum učinka, bodisi minimum stroškov, je možno le z uporabo matematičnega programiranja.

— Raziskovanje trga, obračun stroškov in bilanca poslovanja so potrebne informacije za planiranje v delovni organizaciji.

— Samoupravljanje mora biti ekonomsko učinkovito, če temelji na ustrezni kombinaciji koordinacije odločanja in decentralizacije odločanja.

— Za razdrobljen asortiment proizvodov rabimo več kapacitet kot sicer, zato ga poskušajmo skržiti.

— Če se vodilni delavci preveč ukvarjajo z raznimi sestanki, ne morejo vedeti, kaj in kako delajo njihovi podrejeni, ki zaradi premajhne samoupravljalске zavesti včasih izkoriščajo takšno stanje.

— Produktivnost naprav je važnejša od produktivnosti ljudi.

— Izdelki za izvoz morajo doseči visoko kvaliteto, konkurenčnost v ceni in dobavo v dogovorjenem terminu.

J. A.

Sijaj, sijaj sončnica!

ZANIMIVOSTI IZ OBČINSKE STATISTIKE ZA LETO 1976

25.197 stalnih prebivalcev	5.121 veljavnih obmejnih prebivalcev v občini
461 rojenih	1.155 izdanih osebnih izkaznic
212 umrlih	4.017 registriranih raznih avtomobilov
1.971 začasno prijavljenih	5.225 voznikov motornih vozil raznih kategorij
115 sklenjenih zakonskih zvez	75 registriranih raznih društev
28 primerov razveze	113 priglašeni javnih prireditelj
8 primerov zakonskih zvez s tujimi državljani	21 izdanih dovoljenj za verske obrede
360 občanov, ki so prišli iz drugih občin	7 izdanih dovoljenj za nabiranje prostovoljnih prispevkov
313 občanov, ki so odjavili bivališče v druge občine	71 izdanih dovoljenj za sprejembo priimka in imena
1.407 sprememb stanovanj	
922 občanov, ki so zaposleni v inozemstvu	
10.631 veljavnih potnih listov v občini	

REKREACIJA IN ŠPORT

LETNE ŠPORTNE IGRE SLOVENSКИH ŽELEZARJEV

V organizaciji Železarne Store in Žične iz Celja je bil 18. junija 1977 izveden del letnih športnih iger. V Štorah so bila tekmovanja v atletiki, košarki in kegljanju, na Šmartinskem jezeru so se pomerili ribiči in v Celju igralci namiznega tenisa. Ta tekmovanja so dobila letos novo obliko, ki omogoča še večje medsebojno zblizanje delavcev SOZD Slovenskih železarjav.

V atletiki je tekmovalo šest ekip. Zmagala je ekipa Verige iz Lesc, pred železarno Store in Ravnam. Tekmovanje je bilo izvedeno v štirih panogah za posameznike in v balkanski štafeti.

Reklama za bikini

Prvo mesto za našo ekipo je osvojil le Marjan Ban, ki je skočil v daljavo 5,88 m. V teku je zmagal tekmovalci iz Štor Jože Cerovšek, Janez Kokalj je osvojil tretje mesto s časom 12,3. Na 1000 m je bil prvi Drago Zuntar, naš Otmar Rodošek je bil četrti s časom 2,59,1. Pri metu krogle je zmagal Zvone Prezelj iz Lesc, Stanislav Bricman je dobil bronasto medaljo z metom 10,63 m. V balkanski štafeti so za našo ekipo tekli Pavel Stekel, Jože Šuler ter Ivi in Janez Kokalj. Osvojili so tretje mesto, prva pa je bila ekipa Verige iz Lesc.

Kegljavci in kegljavke so tekmovali v borbenih partijah. Naša moška ekipa je v postavi Lasnik, Lesnik, Princič, Mlakar, Hrovatič in Kadiš osvojila med osmimi ekipami prvo mesto s prednostjo 12 kegljev pred Železarno Store.

Pri dekletih so zmagale Jeseničanke. Naše pa so v postavi Medika Princič, Erika Lesnik in Jo-

žica Lasnik osvojile tretje mesto.

V košarki je nastopilo šest ekip, ki so bile razdeljene v dve skupini. V prvi skupini je osvojila prvo mesto naša ekipa, ki je nastopila v postavi: Košuta, Spanžel, Ban, Rado in Vito Petrič, Golob, Videman, Molnar in Lužnik. Železarna Ravne je premagala Žično z 32:23 in Verigo z 31:22. V drugi skupini so zmagali Štorjani pred Plamenom iz Kroke in Jesenicami. V odločilni finalni tekmi za prvo mesto so bili boljši košarkarji železarjav Store, ki so premagali našo ekipo s 46:24.

Ribiči so tekmovali kot ekipa in posamezniki. V ekipni konkurenci so naši ribiči prekinili z dolgoletno tradicijo. Na vseh dosedanjih prvenstvih so namreč osvajali prvo mesto. Tokrat so bili prvi Štorjani. Ekipa Železarjav Ravne pa je osvojila drugo mesto v postavi: Kotnik, Paternost, Korinšek, Šipek in Pinterič. Naša ekipa je nastopila oslajljena brez Kajnika, ki je bil na pripravah državne reprezentance. Med posamezniki je z veliko prednostjo zmagal Štorjan Jože Centrih pred našim tekmovalcem Evgenom Korinškom.

V namiznem tenisu so tekmovali le moški, ki so bili razdeljeni v dve starostni skupini: starejši nad 35 let in mlajši. Pri starejših so nastopile štiri ekipe. Naši veterani so v predtekmovanju izločili Jesenice s 5:0 in v finalnem dvoboju premagali ekipo Verige s 5:1. Za Železarno Ravne so tekmovali: Tone Maklin, Rado Pšeničnik, Andrej Pandev in Ludvik Bavče.

V konkurenci mlajših je nastopilo šest ekip, ki so bile razdeljene v dve skupini. Naši tekmovalci Sudar, Plešej in Jurak so v predtekmovanju premagali Store s 5:4 in Žično s 5:0. Finalno tekmo z ekipo železarjav Jesenice pa izgubili s 5:1.

V balinanju so nastopile štiri ekipe. Zmagali so Jeseničani pred Verigo iz Lesc. Naša železarna ni nastopila v tej, pri nas narazviti športni panogi.

S kvaliteto in rezultati vseh nastopajočih so železarji ponovno dokazali, da imajo v svojih vrstah dosti delavcev, ki so sposobni doseči zelo dobre rezultate.

Razšli so se z željo, da takšna srečanja tudi v bodoče pripomorejo k medsebojnemu poznanstvu tako na športnem, delovnem in ostalih področjih.

PLAVANJE — TURNIR NARODOV

Na Dunaju je bil velik mednarodni plavalni miting, na katerem so nastopile reprezentance 14 evropskih držav. Da je nastopila plavalna elita, nam dokazujejo sloviti priimki, ki sodijo v sam svetovni vrh. Pri moških so nastopili tudi Madžar Hargitay, Rus Dementijev, Anglež Smith, Nemec Pyttel in pri ženskah Nemke Richter, Tauber ter Thümer, Madžarka Kiss in še mnogi, ki so precej višje kotirani kot naš Petrič.

V šestčlanski jugoslovanski reprezentanci sta nastopila tudi naša plavalca Maja Rodič in Miran

Balant. Maji je uspelo trikrat nastopiti v finalni skupini med osmimi najboljšimi. V disciplinah na 100 in 200 m prsno ter 200 m mešano je osvojila sedma mesta. Miran je bil dvakrat med finalisti: na 100 m hrbtno je bil šesti in na 200 m hrbtno sedmi. Med Jugoslovani sta imela največ uspeha Borut Petrič, ki je bil tretji na 400 m kravl, in Tatjana Blažičeva, ki je prav tako osvojila bronasto kolajno v disciplini 200 m hrbtno.

Že sam nastop med svetovno elito pomeni priznanje za ravnске plavalne delavce in čestitko za oba naša plavalca, ki sta še tako mlada, da bosta lahko čez leto ali dve tudi na takšnih tekmovanjih posegla v borbo za kolajne.

ŽELEZARNA RAVNE — POKROVITELJ EKIPE LJUBLJANSKE ARMADNE OBLASTI

Na 30. jubilejnim vsearmadnem prvenstvu, ki je bilo v Mariboru od 29. junija do 5. julija 1977, je tekmovalo deset ekip naših armadnih oblasti.

Pokroviteljstvo nad ekipo ljubljanske armadne oblasti je prevzela naša železarna. Na povabilo sveta sindikata železarjav Ravne so tekmovalci naše vojne oblasti tekmovali v pripravljalnem obdobju tudi na Ravnah. Ob obisku so si ogledali železarno in kraj.

TUDI ŽERJAVČANI NISO USPELI

Poleg igralk in igralcev Fužinarja, ki so sodelovali na kvalifikacijah za najvišji razred, so bili igralci Žerjava na kvalifikacijskem turnirju za vstop v republiško ligo. Med četverico kandidatov je uspela Zirovnica, ki je premagala vse nasprotnike in postala nov član republiške lige. Žerjavčani so nastopili oslajljeni (brez Brumna) in izgubili vsa srečanja s 3:0.

Š. F.

ŠAHOVSKE VESTI

20. 6. je bil občni zbor šahovskega kluba Fužinar. Na njem so se člani zahvalili dosedanjemu predsedniku tovarišu Francu Tušku za vestno 17-letno opravljanje funkcije. Za novega predsednika so izvolili tovariša Stanka Arnška.

16. 6. je bil šesti redni mesečni hitropotezni turnir SK Fužinar. Po njem je skupni vrstni red naslednji: F. Kolar 15, Jesenek 14, Ristič 13, Žunec 12 in tako naprej.

HITLER V PREDSTAVAH NEMŠKIH ŠOLARJEV

Neki sociolog se je lotil raziskave, kaj današnji zahodnonemški šolar in dijak vesta o Hitlerju. Naloga na to témo je pisalo 2000 otrok in mladih od 12 do 19 let. Rezultati so porazni. Nekaj dokazov:

»Hitler je bil velik državnik.«
»Hitler je skrbel za red in mir v Nemčiji. Takrat ni bilo ne teroristov ne stavk ne ropov in posilstev.«

»Hitler je bil edini nemški kancler, ki je odpravil brezposelnost.«
»Hitler si je vzel za vzgled rimске cesarje. Hotel je osvojiti vso Evropo in bi tudi zmagal, če ne bi bil postal samoveljav.«

In tako dalje in tako naprej, 32 let po koncu vojske. Le eno stvar mu mladi zahodni Nemci zamerijo: rasizem in uničevanje Judov.

»Hitler je bil v redu, zločin pa je bil preganjanje Judov.«

Sociolog je pravilno ugotovil: opravičila za tako napačno obveščeno enostavno ni. Kriva je lenoba in strahopetnost staršev ter učiteljev, krive so šole, časopisi in televizija, ki sooblikujejo predstave otrok.

Dobro je včasih spoznati, kako malo so se celi narodi naučili iz zadnje vojske, pa čeprav je terjala na milijone življenj.

(Iz oddaje »Teleobjektiv«, 1. 6. 1977, ORF 2)

IZREKI

Nekateri ljudje so značilni po tem, da so brez značaja.

Heinz Steguweit

***

Kadar ni vetra, ima tudi petelin na strehi značaj.

S. Jerzy Lec

***

Tisti, ki ima značaj, ne potrebuje načel.

J. Wagner

Spet je živžav

Gibanje zaposlenih v tovarni v času od 21. maja 1977 do 20. junija 1977

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
SPREJETI DELAVCI					
1.	Adam Jožica	24. 11. 1953	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
2.	Bricman Peter	23. 8. 1957	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
3.	Ciglar Peter	1. 2. 1953	NK delavec	jeklovlek	iz druge delovne organizacije
4.	Danijel Jože	27. 2. 1938	KV strojni ključavničar	obrat strojev in delov	iz druge delovne organizacije
5.	Drušković Dina	29. 4. 1954	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
6.	Finžgar Stefan	20. 11. 1957	NK delavec	jeklarna	iz JLA
7.	Franc Beno	27. 5. 1956	KV strojni ključavničar	obrat strojev in delov	iz JLA
8.	Franc Danica	16. 2. 1953	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
9.	Fužir Marija	18. 8. 1961	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
10.	Gorenšek Miroslav	3. 6. 1957	KV elektromehanik	elektro obrat šibki tok	iz JLA
11.	Hanuš Adolf	16. 5. 1954	SS gimnazija	AOP	iz JLA
12.	Ivankovič Slavko	14. 9. 1950	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
13.	Kacl Marija	9. 7. 1960	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
14.	Kašivnik Marjan	19. 7. 1957	KV žarilec o. p.	čistilnica	iz JLA
15.	Keber Milada	6. 7. 1958	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
16.	Knez Ivan	29. 11. 1960	NK delavec	skladiščna služba	iz druge delovne organizacije
17.	Kolman Zdenka	16. 9. 1958	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
18.	Kožuh Brane	8. 11. 1952	VS dipl. inž. strojništva	D. S. KSZ (TOZD MO)	štipendist ZR
19.	Kumer Jože	3. 3. 1955	NK delavec	jeklovlek	iz JLA
20.	Kuzma Ivan	1. 3. 1956	NK delavec	kovačnica	iz druge delovne organizacije
21.	Marsel Mirko	23. 3. 1955	NK delavec	kovačnica	iz druge delovne organizacije
22.	Mernik Ivan	13. 9. 1942	KV pleskar	strojni obrat	iz druge delovne organizacije
23.	Mihajl Radoslav	9. 4. 1954	NK delavec	vzmetarna	prva zaposlitev
24.	Močivnik Engelbert	26. 9. 1957	KV strojni ključavničar	modelna mizarna	iz JLA
25.	Orešnik Dušan	31. 8. 1953	SS elektrotehnik	elektrotehnične službe	iz JLA
26.	Pavše Ljudevika	9. 3. 1953	SS gimnazija	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
27.	Petavar Marija	7. 11. 1927	KV delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
28.	Planšak Zdravko	23. 1. 1960	NK delavec	skladiščna služba	iz druge delovne organizacije
29.	Pongrac Pavel	15. 1. 1953	NK delavec	kovačnica	iz druge delovne organizacije
30.	Potočnik Branko	24. 9. 1953	NK delavec	transport	iz JLA
31.	Repotočnik Anton	10. 6. 1952	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz druge delovne organizacije
32.	Ritusa Graciella	9. 2. 1960	NK delavka	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
33.	Rožej Mirko	24. 12. 1953	SS gimnazija	počitniški dom Portorož	sezonska zaposlitev
34.	Šuler Zdenka	2. 9. 1959	NK delavka	kovačnica	za določen čas
35.	Tratnik Frančišek	30. 12. 1961	NK delavec	skladiščna služba	prva zaposlitev
36.	Virtič Jože	28. 5. 1959	NK delavec	jeklovlek	iz druge delovne organizacije
37.	Vrhovnik Ivan	10. 12. 1957	KV žarilec o. p.	valjarna	iz JLA
38.	Zep Stanislav	17. 10. 1953	NK delavec	kovačnica	iz druge delovne organizacije
39.	Zagar Erika	13. 7. 1943	SS gimnazija	izvoz	iz druge delovne organizacije

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Kam je odšel
ODJAVLJENI DELAVCI					
1.	Barbič Cveto	3. 2. 1952	VS dipl. inž. metalurgije	toplotna obdelava	v JLA
2.	Britovšek Drago	15. 10. 1958	KV strojni ključavničar	energetski obrat	v JLA
3.	Brložnik Mirko	24. 1. 1953	VS dipl. inženir kemije	kemijski oddelek	v JLA
4.	Camlek Anton	2. 6. 1959	NK delavec	skladiščna služba	dana odpoved
5.	Dobrun Zlatko	11. 6. 1958	KV žarilec o. p.	čistilnica	samovoljna zapustitev dela
6.	Erjavec Branko	16. 2. 1958	NK delavec	čistilnica	v JLA
7.	Fink Bernard	29. 5. 1952	KV strugar	centralna delavnica	v JLA
8.	Gruđen Jože II.	2. 2. 1950	VSS abs. psih.	kadrovska služba	v JLA
9.	Hažič Martin	15. 10. 1949	NK delavec	jeklarna	samovoljna zapustitev dela
10.	Jeseničnik Edvard	4. 3. 1957	NK delavec	centralna delavnica	v JLA
11.	Kajič Anton	2. 3. 1953	NK delavec	jeklarna	dana odpoved
12.	Klemenčič Maks	19. 9. 1958	KV strojni ključavničar	vzmetarna	v JLA
13.	Kohlenbrand Ivan	19. 4. 1932	VSS inženir organiz. dela	obratno računovodstvo	dana odpoved
14.	Kotnik Marjan	7. 12. 1956	KV strugar	obrat strojev in delov	v JLA
15.	Kotnik Miran	11. 3. 1958	NK ključavničar	strojno vzdrževanje, TOZD TRO	v JLA
16.	Kovačič Vladimir	27. 4. 1959	NK delavec	skladiščna služba	v JLA
17.	Kreuzer Rado	24. 1. 1954	SS metalurški tehnik	jeklarna	v JLA
18.	Krivec Srečko	27. 12. 1958	KV strojni ključavničar	obrat strojev in delov	v JLA
19.	Lakovšek Ivan	8. 12. 1953	VS dipl. inženir strojništva	D. S. KSZ (PD MO)	starostna upokojitev
20.	Mesner Edvard	20. 5. 1917	VK jermenar	centralna delavnica	samovoljna zapustitev dela
21.	Milič Boško	14. 8. 1952	KV avtomehanik	valjarna	v JLA
22.	Mravljak Jože	24. 11. 1948	KV strojni ključavničar	obrat strojev in delov	samovoljna zapustitev dela
23.	Navodnik Franc	1. 12. 1950	PK ključavničar	valjarna	v JLA
24.	Ovčjak Branko	27. 10. 1958	NK delavec	obrat pnevmatskih strojev	v JLA
25.	Perčič Valentin	12. 2. 1958	NK delavec	mini livarna	samovoljna zapustitev dela
26.	Pintar Avgust II.	8. 9. 1958	NK delavec	špedicija	v JLA
27.	Potočnik Anton	24. 12. 1958	KV strojni ključavničar	livarna	v JLA
28.	Prikeržnik Jožef	10. 2. 1957	NK delavec	valjarna	v JLA
29.	Rus Anton	10. 10. 1958	KV obratovni električar	elektro obrat jaki tok	v JLA
30.	Skarlovnik Anton	7. 10. 1958	KV strojni kovač o. p.	kovačnica	v JLA
31.	Štich Andrej	21. 9. 1957	KV strojni kovač o. p.	kovačnica	samovoljna zapustitev dela
32.	Šumah Milan	11. 10. 1951	NK delavec	livarna	v JLA
33.	Zorman Drago	26. 10. 1958	KV strojni kovač o. p.	kovačnica	v JLA
34.	Dretnik Mirko	31. 1. 1919	VK valjavec	valjarna	starostna upokojitev

Izobrazba — kvalifikacija

Sprejeti delavci

1 — VS dipl. inž. strojništva	1 — VS dipl. inženir strojništva
1 — SS elektrotehnik	1 — VSS abs. psihologije
4 — SS gimnazija	1 — VSS inženir organizacije dela
4 — KV ključavničarji	1 — SS strojni tehnik
1 — KV elektromehaničar	1 — VK jermenar
1 — KV pleskar	1 — VK valjavec
1 — KV delavec	6 — KV ključavničarjev
2 — KV žarilca o. p.	2 — KV strugarja
24 — NK delavcev	1 — KV avtomehaničar
	1 — KV obratovni električar
	1 — KV žarilec o. p.
	3 — KV strojni kovači o. p.
	1 — PK ključavničar
	11 — NK delavcev

Odjavljeni delavci

1 — VS dipl. inženir metalurgije
1 — VS dipl. inženir kemije

NAŠI UPOKOJENCI

Mirko Dretnik, roj. 31. januarja 1919, zaposlen v železarni od 6. septembra 1945 dalje, nazadnje kot delovodja srednje in lahke proge. Star. upok. 13. junija 1977

Edvard Mezner, roj. 20. maja 1917, zaposlen v železarni od 27. marca 1939 s prekinitvijo, nazadnje v centralni delavnici kot jermenar — vulkanizer. Star. upok. 20. maja 1977

Alojz Božič, roj. 9. februarja 1917, zaposlen v železarni od 18. februarja 1946 dalje v špediciji kot prevzemnik. Star. upok. 30. junija 1977

FILATELIJA LETA 2000

Nemški filatelistični strokovnjak Wolfgang Jakubek je na podlagi sodobnih razvojnih tokov na različnih področjih filatelije napovedal za leto 2000 naslednje:

Ob koncu tisočletja se bo filatelija še bolj kot zdaj usmerila na klasične znamke. Optični vtis, ki ga napravi znamka, bo takrat pri nakupu še važnejši kot danes. Razlike v ceni med dobro restavriranimi in luksuznimi znamkami se bodo zmanjšale. Poštno-zgodovinsko in domačijsko zbirateljstvo se bo precej okrepilo. Trenutno neiskani motivi vesoljskih poletov (izdaja do pristanka na Luno leta 1969) bodo znova postali privlačni. Zelo bo poraslo zanimanje za znamke Hitlerjeve in Stalinove dobe. Ljudska republika Kitajska bo postala posebno zbirateljsko področje. Mnoge zbirke bodo nastale s političnih in družbenopolitičnih vidikov. Zanimanje za znamke žepnih državic bo upadlo. Spričo nenehno novih izdaj ne bo mogo-

če več tiskati na primer skupnega kataloga za Evropo.

ZNANE OSEBNOSTI — FILATELISTI

Ni nujno, da miniaturni, na znamkah reproducirani svet privlači samo tako imenovanega malega človeka, ki si originalov pač ne more privoščiti. Med filatelisti so bili ali pa so še kralji, predsedniki, znanstveniki, umetniki, športniki, na primer Roosevelt, general MacArthur, igralec Yul Brynner, komponist Robert Stolz (ta je filatelistom skomponiral celo valček), nogometni trener Sepp Herberger in tako naprej.

100-LETNICA ROJSTVA PETRA KOČIČA

Ob proslavi 100-letnice rojstva Petra Kočiča je izdala skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno poštno znamko za 1,50 dinarjev v nakladi 1.000.000.

Petar Kočič, književnik (Stričiči, Bosanska krajina 1877 — Beograd 1910). Bil je vnet tolmač interesov kmečkih množic in brezkompromisni borec zoper socialne krivice in nasilni okupatorski sistem. Zaradi svojega izrazito antiavstrijskega stališča je bil nenehno preganjan in večkrat obsojen.

Svoje književno delo je začel z verzi, pozneje pa je pisal krajšo prozo. Ker je čutil književnost kot obliko boja zopet nasilje, je ljudske težnje sublimiral v izrazitih nosilcih puntarskega duha, na primer v zgodbah »Jazbec pred sodiščem«, ki je njegovo najbolj znano delo.

Likovna rešitev znak je delo Andreje Milenkoviča.

Znamka je bila natisnjena v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki dvobarvnega ofseta v polah po 9. Te znamke so prišle v prodajo 15. junija 1977, istega dne pa tudi priložnostni ovitek za 2,50 dinarjev oziroma ovitek prvega dne (FDC) za 4,00 dinarjev. f. u.

NESREČE PRI DELU V JUNIJU

Mirko Perger, stroji in deli — pri izpraznjevanju košare z ostružki iz centrifuge mu je košara zdrsnila z dvigala in padla na prstanec leve roke ter mu ga poškodovala.

Silvo Klemenc, stroji in deli — pri vstavljanju obdelovanca v linelo se je na nožu urezal v sredinec leve roke.

Adolf Petrič, industrijski noži — pri vrtnanju segmentov se mu je v prst zapičil odrezek, nakar je prišlo do infekcije na sredinec desne roke.

Marjan Gortan, vzmetarna — pri nalaganju vzmetnih listov iz kalilnega stroja v napustno peč se je opeknel na podlahti desne roke, ker mu je na podestu zdrsnilo.

Ivan Mlakar III., stroji in deli — pri glajenju utora s smirkovim papirjem se je na ostrem robu urezal v palec desne roke.

Mirko Piko, rezalno orodje — pri zategovanju predmeta v vrtni stroj mu je padla ročica na tla, pri tem pa mu je roka zdrsnila po predmetu in si je poškodoval prst.

Janko Tomc, gradbeni obrat — med vrtnanjem v betonsko steno

ga je sveder pnevmatičnega vrtnega stroja zgrabil za rokavico in mu pri tem poškodoval palec desne roke.

Julijana Vukovič, jaki tok — pri pometanju delavnice je pri zamahu z metlo nazaj z mezinem zadela ob kovinski robnik pri vratih, pri čemer si je snela noht.

Bojana Božinovski, kontrola kakovosti — pri vožnji s kolesom je s stranske ceste pripeljala na glavno (prednostno) in bočno trčila v osebni avto, pri čemer je dobila poškodbe na glavi in levi nogi.

Branko Voler, centralna delavnica — na stružnici pri posnemanju roba v izvrtni obdelovanca mu je strgalo zdrsnilo in se mu zapičilo v palec leve roke.

Branko Radič, valjarna — pri spuščanju gredic s pomočjo elektro mostnega žerjava na odlagalne gredice mu je noga stolice poškodovala nart leve noge.

Srečko Gracelj, jeklolivarna — pri brušenju ulitkov mu je na naslonjalu k brusni plošči spodrsnilo, pri čemer si je obrusil palec desne roke.

Stanko Rožej, kovačnica — pri nalaganju tovrnjaka mu je spodrsnilo, pri čemer si je poškodoval rebra.

Franc Priteržnik, valjarna — pri ravnanju ploščatega profila na ravnalnem stroju se je material zaradi iniciale zlomil, pri čemer mu je del profila padel na nart leve noge.

Ivan Božič II., jeklarna — med metanjem apnenca v 40 t elektro obločno peč je iz peči brizgnila žindra ter ga opekla po nartu leve noge.

Peter Fajmut, jeklarna — na stopnicah mu je spodrsnilo, pri čemer si je poškodoval desno nogo.

Josip Kovačič, valjarna — nenadoma mu je postalo slabo ter je padel in si poškodoval glavo.

Stanko Majerič, kovačnica — pri kovanju palice so ga klešče stisnile za prstanec desne roke.

Anton Sedovšek, jeklarna — pri prižiganju BPZ je dobil opekline po obrazu.

Slavko Šuler, kovačnica — pri obračanju gredic je udaril ob obračalni drog ter si poškodoval komolec desne roke.

Maks Novak, jeklovlek — pri izpraznjevanju zaboja z ostružki se je obroč žerjavne verige snel s kavlja zaboja ter se mu prekotatil na hrbtnico.

Štefan Fužir, valjarna — pri ravnanju valjanca na ravnalnem stroju mu je palica zaradi svoje ukrivljenosti poškodovala prste leve roke.

Vili Klemenc, jeklolivarna — pri avtoženem rezanju ulitkov se je eden skotalil. Delavec je odskočil in si pri tem poškodoval levo nogo.

Štefan Merkužič, jeklarna — pri zapenjanju kokile so klešče zdrsnile ter mu je kokila zdrsnila na levo nogo.

Ivan Pintarič, jeklolivarna — pri obračanju ulitka se mu je ta skotalil na desno roko ter mu poškodoval prste.

Franc Šiftar, valjarna — pri zapenjanju gredic z žerjavno verigo mu je ena zdrsnila na desno roko ter mu poškodovala dlan.

Franc Prelogar, jeklolivarna — pri brušenju ulitkov mu je eden padel na desno roko ter mu poškodoval palec.

Štefan Skitek, valjarna — pri montaži valjarskega ogrodja ga je vroč valjanec, ki je bil neobičajno dolžine, oplazil po nartu leve noge.

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta Bogomira Dervodela se zahvaljujem vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem, sedem, sodelavcem ETS ter kadrovske službe in vsem zancem za poklonjeno cvetje in vence. Najlepša hvala tudi gospodu župniku za poslovilne besede, pevcem in godbi za žalostinke. Zalujocha hčerka Anica z družino

Fotografije za to številko so prispevali: M. Kotnik, F. Rezar, F. Rotar, M. Ugovšek in informacijska služba.

Zaradi rednih letnih dopustov izide naslednja številka Informativnega fužinarja 15. avgusta 1977.

SLIKOVNA KRIŽANKA

				SESTAVIL: MIV	PLOSKANJE ODOBRAVANJE	GOSTA TKANINA	GLAVNO MESTO ITALIJE	GRŠKA POKRAJINA			
				GLAVNO MESTO GANE							
				KRAJ V ETIOPIJI							
RISAL: MIV	PRIPOVEDNA PESNITEV	GLAVNO MESTO NIGERIJE	VRSTA KAMNINE SREDIŠČE, CENTER						GESLO, NAPIS	POZNAVALEC VINA	VESOLJSKO VOZILO
PRESEDENIK ZARANYAR							PREKUCNI TOVORNJAK				
							ŽENSKO IME				
NAŠ BOKSAR MATE							TROPSKA TRAVNATA RAVNA				
							NESTRO: KOVUJAK				
				GORJÉ					NAŠ NEKDANJ NGOMETAJ FERENC		
				OXIRALNI ZRIMEK					GERMANSKI OREL		
							IME FRANCOŠKEGA KNJIŽEVNIKA FRANCA				
							LITIJ				
									REKA V FRANCIJI, DESNI PRITOK GARONE		
	KNJIŽA ZEMLJEVIDOV	NIKALNICA ŽIVILO		DEDALOV SIN					NEKDANJI TURŠKI VELIKANŠ		
				ITALIJAN. TISKOVNA AGENCIJA							
POKRAJINA NA PELOPONEZU					LATINSKI VEZNIK	POLNOČEVILEN SESTAV, CELOTA	ZASELEK NAD RAVNAMI NA JUŽOSL. - AVSTRALJSKI MEJI				
AVTOMOB. OZNAKA TURŠIJE			DODATEK, PRISTAVEK OSVEŽILNA PIVJAČA								
IZRASTEK NA GLAVI				CENT SLOVENSKI VOKALNI KVARTET							
POZITIVNA ELEKTRODA					OKRAJŠAVA ZA MISTER	ZAČETEK EPILEPSIJE			ITALIJANCO IME ZA REKO PAD GRŠKA ČRKA		PRELAZ NA VELEBITU
KRATEK MOŠKI SUKNJIC				VULKAN NA FILIPINIM				VOJNA ŽIVAL			
				PUŠKIN ALEKSIANDER							
								STARA PLOSKOVNA MERA			
								ALUMINIJ			
									ODDELEK RIMSKE KONJENICE		
				PERŠANSKI VLADAR					REKA V TAJSKI, PRITOK YOMA		